

הנכס או השירות נושא ההסדר:

ייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה

מהות הכבילה:

מיזם משותף לייצור ולשיווק של עמודי חשמל בטכנולוגיות חדישות במסגרת חברה משותפת בשם פ.ל.ה. הנדסת תאורה בע"מ; הצדדים מתחייבים לשותף פעולה בייצור, בשיווק ובמכירה של עמודי תאורה במסגרת החברה המשותפת, וכל עוד הם מחזיקים במניות החברה יימנעו מלעסוק בייצור, בשיווק ובמכירה של עמודי תאורה בכל מסגרת אחרת.

בהתאם לסעיף 8(ב) לחוק רשאים הרואה עצמו נפגע מההסדר, איגוד עסקי וארגון צרכני להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב, בתוך שלושים ימים מיום פרסום הודעה זו ברשומות.

ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע"כ 2463 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רח' כנפי נשרים 22, קומה ג', ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

ג' באב התשנ"ח (26 ביולי 1998)

דוד תרמויר

(חמ 680-3)

הממונה על ההגבלים העסקיים

מינוי ועדת ערר לארנונה

לפי חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), התשל"ו-1976

נמסרת בזה הודעה כי בהתאם לסעיף 5 לחוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), התשל"ו-1976, מינתה מועצת יקנעם עילית בישיבתה מיום כ"ד בתמוז התשנ"ז (29 ביולי 1997) ועדת ערר לענין החוק האמור בהרכב המפורט להלן:

דוד אפרים - יושב ראש

ברוך אוואלוס - חבר

משה צמח - חבר

י"ח באב התשנ"ז (21 באוגוסט 1997)

(חמ 265-3)

סימון אלמסי

ראש המועצה המקומית

יקנעם עילית

ס"ח התשל"ו, עמ' 252.

הודעה בדבר הצגת לוח הזכויות

לפי סעיף 57 לפקודת הסדר זכויות במקרקעין (נוסח חדש), התשכ"ט-1969

הריני להודיע כי לוח הזכויות של גוש רישום מס' 11728/חיפה (חלק מגוש שומה מס' 10756/חיפה) נפת חיפה הוצג ביום ד' באב התשנ"ח (30 ביולי 1998) למשך שלושים יום, לעיון בלשכתי, ברח' חורי 2 (מגדל הנביאים, קומה 13), חיפה, בעיריית חיפה ובלשכת הממונה על מחוז חיפה, בית הממשלה, רח' חסן שוקרי 11, חיפה.

ד' באב התשנ"ח (30 ביולי 1998)

מוריס נביא

פקיד הסדר המקרקעין

אזור הסדר חיפה

(4) תיקי תביעות קטנות, משנת 1994;

(5) תיקים לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, משנת 1972;

(6) תיקים פליליים לפי חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, משנת 1977;

(7) תיקי הוצאה לפועל סגורים בלשכת הוצאה לפועל, מהשנים 1980-1995;

(8) בקשה להגדלת קרן חוב בלשכת הוצאה לפועל, עד ינואר 1996;

(9) טופס העברת ביצוע הליך בלשכת הוצאה לפועל, עד אפריל 1995.

ה' באב התשנ"ח (28 ביולי 1998)

(חמ 82-3)

אביתר פרוזל

גנז המדינה

הודעה על הגשת בקשה לביעור חומר ארכיוני

לפי תקנות הארכיונים (שמירתם וביעורם של תיקי בתי משפט ובתי דין רתיים), התשמ"ו-1986

בהתאם לתקנה 4 לתקנות הארכיונים (שמירתם וביעורם של תיקי בתי המשפט ובתי דין רתיים), התשמ"ו-1986, אני מודיע כי בתי משפט השלום לתעבורה בקריית שמונה, צפת, טבריה, עכו, נצרת, חיפה, חדרה, נתניה, פתח תקוה, תל אביב, רמלה, אשדוד, אשקלון, באר שבע ואילת, הגישו בקשה לביעור חומר ארכיוני כמפורט להלן, למעט תיקי תעבורה הכרוכים בתאונות קטלניות:

(1) תיקי עבירות תנועה הכרוכות בתאונות דרכים, עד שנת 1987;

(2) תיקי עבירות תנועה שאינן כרוכות בתאונות דרכים, עד שנת 1987;

(3) תיקים שיש בהם ברירת קנס או ברירת משפט, כשהקנס שולם, עד שנת 1987.

ה' באב התשנ"ח (28 ביולי 1998)

(חמ 82-3)

אביתר פרוזל

גנז המדינה

ק"ת התשמ"ו, עמ' 1342.

הודעה על רישום בקשה לאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן - החוק), אני מודיע כי נרשמה בקשה לאישור הסדר כובל כדלקמן:

הצדדים להסדר:

(1) הנדסת חשמל כללית בע"מ

(2) קבוצת לב אופיר בע"מ

(3) פקר פלדה בע"מ

ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

(189)

יוני

חל אביב

30.07.98 יום ה'

רשות ההגבלים העסקיים

הודעה על רישום בקשה לאישור הסדר כובל
לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בחתום לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק"), אני מודיע כי נרשמה בקשה לאישור הסדר כובל כדלקמן:

הצדדים להסדר:

הנדסת חשמל כללית בע"מ
קבוצת לב אופיר בע"מ
פקר פלדה בע"מ

הנכס או השירות נושא ההסדר:

יצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה

מחוז הכבילה:

מיום משותף לייצור ושיווק של עמודי חשמל בטכנולוגיות חדשות במסגרת חברה משותפת בשם פ.ל.ה. הנדסת תאורה בע"מ. הצדדים מתחייבים לשתף פעולה בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה במסגרת החברה המשותפת, וכל עוד הם מחזיקים במניות החברה ימנעו מלעסוק בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה בכל מסגרת אחרת.

בחתום לסעיף 8(ב) לחוק רשאים הרואה עצמו נפגע מההסדר, איגוד עסקי וארגון צרכני להשיג לבית הדין להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב תוך שלושים ימים מיום פרסום ההודעה זו ברשומות.

ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע 2463 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22 קומה ג' ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

ד"ר דוד תרמור

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ג' באב תשנ"ח
26 ביולי 1997

ס"ח התשמ"ח, עמ' 128

(175)

ומי

ל אביב

30.07.98 יום ה'

יצרני חשמל פרטיים: איסור למכור חשמל רק לחברת החשמל - מטיל בספק הכדאיות להתמודד

"עם כל הכבוד לתחרות, עדיף לסמוך על לקוח חזק - לא בטוח שיהיה למי למכור מלבד לחברת החשמל"

יבנים למכור חשמל באופן בלעדי לחברת החשמל. גורמים בקרב היצרנים הפרטיים אמרו ל"גלובס": "ספק אם תהיה כדאיות, משום שער היום כלל לא היה קיים חוק המאפשר מכירת חשמל באופן ישיר. ההחלטה להפסיק את הבלעדיות בהתקשרויות עם חברת החשמל פוגעת בעלויות המימון של פרויקט מסוג זה, והן הופכות לגבוהות יותר עבורנו.

"עם כל הכבוד לתחרות במשק החשמל, שאנחנו חלק ממנו, אין ספק שעדיף לנו להסתמך על לקוח חזק אחד ובטוח, ברמות חברת החשמל".

לדברי היצרנים הפרטיים, "לא בטוח שיהיה למי למכור חשמל, מלבד חברת החשמל. בסופו של דבר, הממשלה צריכה להבין, שאין טעם לתחרות אשר תוצאותיה יכולות להיות העלאת המחירים לצרכנים, משום שנצטרך בצורה כלשהי לכסות את עלויות המימון הכבדות שלחברת החשמל הוציאה מהמדינה".

ניגודי אינטרסים, ומי שיעשה זאת יהיה משרד התשתיות, בהתאם לקריטריונים שנקבעים בימים אלה על ידי ועדה ממשלתית חדשה, שבה שותפים נציגי משרדי התשתיות והאוצר וגורמים ממשלתיים נוספים.

כפי שפורסם ב"גלובס", המליץ השבוע הממונה על הגבלים העסקיים לבית הדין להגבלים עסקיים לקצר את תקופת הבלעדיות לגבי מיכור רמת חובב לשש שנים, כדי להתחיל בהקדם בתחרות מלאה בתחום הייצור הפרטי, כך שתתחנה הכוח הפרטיות יוכלו להתחרות חזיתית מול תחנות הכוח של חברת החשמל ולמכור חשמל בשוק החופשי.

המיכור הבא אמור להתפרסם בתוך פחות משנה, והוא נוגע להקמת תחנת כוח פרטית, באזור ירושלים, בהשקעה של כ-250-200 מיליון דולר. בהמשך יפורסמו מיכורים נוספים. כיום, כבר קיימים יצרנים פרטיים, אך הם מוגבלים לבידוד

החשמל. במסגרת המיכור, המתנהל בימים אלה, לגבי הקמת תחנת הכוח הפרטית ברמת חובב, בהשקעה של כ-250-200 מיליון דולר, מתחייבים היוזמים למכור חשמל באופן בלעדי לחברת החשמל, שהיא זו שגם פירסמה את המיכור. תקופת הביצוע היא למשך 20 שנה. יצוין, כי לפני מספר חודשים הוחלט גם, כי חברת החשמל תפסיק בעתיד לפרסם מיכורים ליצרנים פרטיים בשל

להתפרסם בהמשך להחלטת הממשלה וחוק משק החשמל, לגבי העברת 20% מייצור החשמל מחברת החשמל לידיים פרטיות.

באחרונה הגיעו משרדי התשתיות והאוצר והממונה על הגבלים למסקנה, שלפיה העובדה שהיצרנים הפרטיים חייבו עד היום במכירת חשמל רק לחברת החשמל - פוגעת בתחרות במשק החשמל, וכן במטרה שלשמה הוחלט על הכנסת יצרנים פרטיים למערכת

מאת דוד חיון
גורמים בקרב החברות הפרטיות, המתמחות בייצור חשמל פרטי, סבורים, כי ההחלטות שקיבלו באחרונה משרדי האוצר והתשתיות וכן הממונה על הגבלים העסקיים לגבי אופי המיכור היום העתידיים, הקשורים ליצור חשמל פרטי, מטילות בספק את הכדאיות הכלכלית של השתתפות במיכורים אלה. מוזכר במיכורים שאמורים

29.07.98 יום ד'

רשות ההגבלים העסקיים

משתתפת באבלו הכבד של

זיו אברמוביץ חברנו לעבודה

על מות

אביו ז"ל

מי יתן ולא תדעו עוד צער

30.07.98 יום ה'

רשות ההגבלים העסקיים

הודעה על רישום בקשה לאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק"), אני מודיע כי נרשמה בקשה לאישור הסדר כובל כדלקמן:

הצדדים להסדר:

הנדסת חשמל כללית בע"מ

קבוצת לב אופיר בע"מ

פקד פלדה בע"מ

הנכס או השירות נושא ההסדר:

יצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה

מהות הכבילה:

מיזם משותף לייצור ושיווק של עמודי חשמל בטכנולוגיות חדשות במסגרת חברה משותפת בשם פ.ל.ה. הנדסת תאורה בע"מ. הצדדים מתחייבים לשתף פעולה בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה במסגרת החברה המשותפת, וכל עוד הם מחזיקים במניות החברה ימנעו מלעסוק בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה בכל מסגרת אחרת.

בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק רשאים הרואה עצמו נפגע מההסדר, איגוד עסקי וארגון צרכני להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב תוך שלושים ימים מיום פרסום הודעה זו ברשומות. ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע 2463 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22 קומה ג' ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

ד"ר דוד תדמור

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ג' באב תשנ"ח

26 ביולי 1998

ס"ח התשנ"ח, עמ' 128

30.07.98 יום ה'

פנייה לממונה על ההגבלים

איגוד לשכות המסחר פנה אתמול לממונה על ההגבלים העסקיים, לזרז את קביעת פעילות אקו"ם והפרציה לתקליטים כמונופוליסטית. "אקו"ם והפרציה הישראלית לקלטות ותקליטים ממשיכים לגבות תמלוגים ממסעדות וקניונים בסכומי עתק, בעבור השמעת מוסיקה במקומות ציבוריים", נאמר בפנייתו של רון לפיד, יו"ר איגוד המסעדות הישראלי, שליך איגוד לשכות המסחר. האיגוד כבר פנה בדרישה הזאת לממונה על ההגבלים ולדברי לפיד בפנייתו. "מאז הגשת הבקשה ממשיכים שני הגופים במדיניות הגשת תביעות נגד מסעדות וקניונים והנטל על רקע המיתון הולך וגובר". האיגוד מבקש, כי הממונה על ההגבלים העסקיים "יפעל בדחיפות לקבלת החלטה על מנת לשים קץ למצב".

זהר בלומנקרן

רשות ההגבלים העסקיים

יְרוּשָׁלַיִם, 26 ד'טו' 1997
הע - 2463

לכבוד

גב' עליזה רוזן

הממונה על חקיקת משנה

משרד המשפטים

רחוב צאלאח א דין

ירושלים

הנדון: הודעה על רישום הסדר כובל

מצ"ב הודעה החתומה על ידי הממונה על הגבלים עסקיים, לגבי רישום הסדר כובל ופרסומו
ברשומות בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988.

אנא אשרו והעבירו לפרסום בהתאם.

בברכה,

צפורה נחמו

העתק: המחלקה ליחסי ציבור - אנא פרסמו בשני עיתונים יומיים
(בפקס: 02-6259274)

רשות ההגבלים העסקיים

הודעה על רישום בקשה לאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988¹ (להלן: "החוק"), אני מודיע כי נרשמה בקשה לאישור הסדר כובל כדלקמן:

הצדדים להסדר:

הנדסת חשמל כללית בע"מ

קבוצת לב אופיר בע"מ

פקר פלדה בע"מ

הנכס או השירות נושא ההסדר:

יצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה

מהות הכבילה:

מיזם משותף לייצור ושיווק של עמודי חשמל בטכנולוגיות חדשות במסגרת חברה משותפת בשם פ.ל.ת. הנדסת תאורה בע"מ. הצדדים מתחייבים לשתף פעולה בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה במסגרת החברה המשותפת, וכל עוד הם מחזקים במניות החברה ימנעו מלעסוק בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה בכל מסגרת אחרת.

בהתאם לסעיף 8(ב) לחוק רשאים הרואה עצמו נפגע מההסדר, איגוד עסקי וארגון צרכני להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים התנגדות מנומקת בכתב תוך שלושים ימים מיום פרסום הודעה זו ברשומות.

ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור בתיק הע 2463 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22 קומה ג' ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

ד"ר דוד תדמור

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ג' באב תשנ"ח

26 ביולי 1997

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128

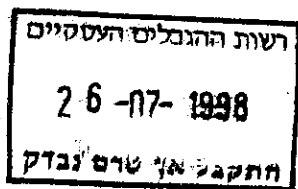
תיק 2463/98

בבית הדין להגבלים עסקיים
בבית המשפט המחוזי בירושלים
רח' צלאח א-דין 40, ירושלים

בקשה לאישור הסדר כובל

בהתאם לסעיף 7 (א) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, מוגשת בקשה לאישור הסדר כובל שפרטיו הם אלה:

1. הצדדים להסדר הכובל המבקשים החלטה:

שם: הנדסת חשמל כללית בע"מ.

מען: ת.ד. 3140, קריית מוצקין.

שם: קבוצת לב אופיר בע"מ.

מען: רח' המלאכה 4, א.ת. רעננה 43661.

שם: פקר פלדה בע"מ.

מען: ת.ד. 720, אזור התעשייה, כפר סבא 44425.

2. מען למסירת מסמכים: דנציגר, קלגסבלד ושות', עורכי דין, רח' ז'בוטינסקי 3א' רמת גן 52520.

3. שמות הצדדים להסדר ומעניהם: הצדדים המפורטים בסעיף 1 לעיל.

4. צורת ההסדר: הסכם בכתב.

5. נעשה ההסדר בכתב - תיאור המסמכים הקובעים אותו ואלה הנוגעים לו:

1. הסכם בכתב שנחתם בכפר סבא ביום 24 באפריל 1994, בין קבוצת לב אופיר בע"מ, פקר פלדה בע"מ והנדסת חשמל כללית בע"מ.

2. תוספת להסכם ממאי 1995.

3. תוספת להסכם מיום 30 באוקטובר 1996.

4. תוספת להסכם מיום 25 בפברואר 1998.

6. הנכס או השירות נושא ההסדר: יצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה.
7. מהות הכבילה ופרטים עליה: מיזם משותף של החברות הנ"ל ליצור של עמודי חשמל בטכנולוגיות חדישות במסגרת חברה משותפת בשם פ.ל.ה. הנדסת תאורה בע"מ ושיוקס. על פי סעיף 3 להסכם, הצדדים מתחייבים לשתף פעולה בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה וזאת במסגרת החברה וכל עוד הם מחזיקים במניות החברה להימנע מלעסוק, במישרין או בעקיפין, בייצור שיווק ומכירה של עמודי תאורה בכל מסגרת אחרת, והכל בכפוף להוראות ההסכם.
8. תקופת ההסדר הכובל: ההסדר אינו מוגבל בזמן אלא מוגבל באופן ענייני בסעיף 3 (ד) להסכם לפיו, הוראות הסכם זה יחולו על כל אחד מהצדדים רק כל עוד יחזיק אותו צד, במישרין או בעקיפין, במניות החברה.
9. העתקי המסמכים המתוארים בסעיף 5 מצורפים בזה.
10. פרטי ההסדר הכובל האמור נמסרו לרישום במרשם ההסדרים הכובלים ביום 26 ביולי 1998.
11. במקביל לבקשה זאת מוגשת לבית הדין הנכבד בקשה להיתר זמני לפי סעיף 13 לחוק.
12. עיקרי הטעמים המצדיקים אישור ההסדר הכובל בידי בית הדין מפורטים להלן.

הרקע להגשת הבקשה

1. ביום 24 באפריל 1994, חתמו הנדסת חשמל כללית בע"מ ("הנדסת חשמל"), פקר פלדה בע"מ ("פקר פלדה") וקבוצת לב אופיר בע"מ ("לב אופיר") (הנדסת חשמל, פקר פלדה ולב אופיר ביחד להלן "המבקשות"), על הסכם, המצ"ב כנספח א' לבקשה זו ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה, שענינו הקמת מפעל בעיר ערד שיעסוק בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה ("המפעל"), באמצעות חברה שהקימו המבקשות בשם "פ.ל.ה. הנדסת תאורה בע"מ" ("הנדסת תאורה") ("ההסכם"). במפעל ייעשה שימוש בטכנולוגיות יצור חדישות שאינן קיימות בארץ כלל, אשר תאפשרנה, בין השאר, יצור עמודי תאורה קוניים עגולים, שכיום לא ניתן ליצרם בארץ, ולכן הם מיובאים מחו"ל ("המיזם המשותף").
2. מאוחר יותר, חתמו המבקשות על שלוש תוספות להסכם, האחת מחודש מאי 1995 ("התוספת הראשונה"), השניה מיום 30 באוקטובר 1996 ("התוספת השנייה"), והשלישית מיום 25 בפברואר 1998 ("התוספת השלישית"). התוספות להסכם מצורפות כנספחים ב' ו-ג' לבקשה זו ומהווים חלק בלתי נפרד הימנה.

3. ביום 15 בנובמבר, 1995, דחה הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה"), בקשה ראשונה של המבקשות לפטור אותן מהצורך לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסכם. כשנה מאוחר יותר חתמו המבקשות על התוספת השניה. ביום 5 בדצמבר 1996, נעתר הממונה לבקשתן של המבקשות, ופטר אותן מן הצורך לקבל אישורו של בית הדין להגבלים עסקיים להסכם, בגין קיומן של כבילות מסוימות בהסכם אשר תפורטנה להלן, וזאת על פי סמכותו מכוח סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1998 ("חוק ההגבלים") ("הפטור"). הפטור מצורך כנספח ג' לבקשה זו ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה. בנימוקו המפורט לפטור קובע הממונה: "ההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בענף תשומות הפלדה, בענף שירותי הגליון ובענף ייצור ושיווק של עמודי תאורה".

4. בחודש ינואר 1997, הגישו איסכור שירותי פלדות בע"מ ואיסכור שירותי גליון בע"מ ערר על קביעת הממונה למתן הפטור על פי סעיף 15 לחוק ההגבלים ("ערר 1/97"). ערר 1/97 מצורף כנספח ד' לבקשה זו ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה. בתגובה לערר 1/97 הגישו המבקשות והממונה את תשובתם לערר (מצ"ב לבקשה זו כחלק בלתי נפרד הימנה כנספחים ה' ו-ו' בהתאמה). הסיכומים שהגישו המבקשות והממונה בערר 1/97 מצורפים כנספחים ז' ו-ח' בהתאמה. ביום 11 בדצמבר 1997, נתן המשנה לאב בית הדין להגבלים עסקיים, כבוד השופט י. עדיאל, פסק דין בערר 1/97, על פיו הוא ביטל, באופן עקרוני, את הפטור ("פסק הדין בעניין הפטור"). כמו כן, ציין כבוד השופט עדיאל בפסק הדין כי "למען הסר ספק, אבקש להבהיר שאין באמור משום נקיטת עמדה לגבי בקשה לאישור ההסדר הכובל, אם תוגש כזו לבית הדין".

5. ביום 31 בדצמבר 1997, קבע כבוד השופט י. עדיאל כי "לאור הסכמת הצדדים, אני מחליט שביטול הפטור שניתן על ידי הממונה ייכנס לתוקפו מהיום, ובלבד, שזה לא יחול על הקמת המפעל החדש בערד על כל הכרוך בכך".

6. המפעל בערד מצוי בשלבים האחרונים להקמתו ועתיד להיות מוכן לפעולה מלאה החל מחודש ספטמבר 1998. המכונות החדשות שעתידות לשמש ליצור עמודי התאורה במפעל כבר הגיעו ארצה והמבקשות כבר גיבשו תוכנית לגיוס והכשרת עשרות עובדים מערד והסביבה על מנת שיועסקו במפעל (סעיף 4 לתצהיר יהודה טל). מכל האמור לעיל ומכיוון שהמבקשות כבר השקיעו סכומי כסף ניכרים בהקמת המפעל בערד (סעיף 5 לתצהיר יהודה טל), ישנה חשיבות לכך שבית הדין ידון בבקשה זו בהקדם האפשרי. זאת ועוד, בגין האמור לעיל מוגשת לבית הדין הנכבד, במקביל לבקשה זו, בקשה להיתר זמני, בהתאם להוראת סעיף 13 לחוק ההגבלים.

המבקשות

7. הנדסת חשמל עוסקת מזה שנים, בין היתר, ביצור ושיווק של עמודי תאורה ומוצרי תאורה מסוגים שונים (סעיף 6 לתצהיר יהודה טל).

8. לב אופיר עוסקת בשיווק סיטונאי של חומרי חשמל, לרבות עמודי תאורה (סעיף 4 לתצהיר ישראל אברבך).
9. פקר פלדה הינה חברה ציבורית הפועלת באמצעות מספר חברות-בנות, בין השאר בתחום אספקת פלדה כחומר-גלם ומתן שירותי גליון (סעיף 4 לתצהיר איתן ליבנה).
10. כתמיכה לבקשה זו מצרפות המבקשות, בין היתר, את המסמכים הבאים:
 - 10.1. חוות דעת כלכלית שהוכנה על ידי משרד זינגר את אבן בע"מ שכותרתה - "השפעת הקמת מפעל עמודי תאורה על שוק עמודי התאורה ושוק הגליון, מיום 6 בספטמבר, 1995", מצורפת כנספח ט' לבקשה זו ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה.
 - 10.2. חוות דעת מומחה, מיום 21 ביולי 1998, של יחיאל אבן שכותרתה - "השפעת הקמת מפעל עמודי תאורה על שוק עמודי התאורה ושוק הגליון, עדכון חוות הדעת מיום 6 בספטמבר, 1995", מצורפת כנספח י' לבקשה זו ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה ("חוות הדעת").
 - 10.3. תצהירו של מר יהודה טל, מנכ"ל הנדסת חשמל מצורף כנספח יא' לבקשה זו ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה.
 - 10.4. תצהירו של מר ישראל אברבך, מנכ"ל לב-אופיר מצורף כנספח יב' לבקשה זו ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה.
 - 10.5. תצהירו של מר איתן ליבנה, מנכ"ל פקר פלדה מפעלי דרום בע"מ ("פקר") מצורף כנספח יג' לבקשה זו ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה.

השאלה העומדת בפני בית הדין הנכבד

11. על פי האמור בסעיף 9 לחוק ההגבלים העסקיים יאשר בית הדין את ההסכם "אם סבור כי הדבר הוא לטובת הציבור". ולעניין זה נאמר בה.ע. 466/95 עידן חברה לכבלים בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים (ההגבלים העסקיים, הוצאת ועד מחוז תל-אביב, כרך ג', 147):

"בחינתה של טובת הציבור, מחייבת עריכה של מאזן הרווח וההפסד הצומח לציבור מההסדר, או, כלשון המחוקק: "אם התועלת הצפויה לציבור תעלה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם לציבור או לחלק ממנו או למי שאינו צד להסדר" (סעיף 10 לחוק).

כפי שיפורט ביתר הרחבה להלן, סבורות המבקשות כי אישור ההסכם כחסדר כובל על ידי בית הדין הינו לטובת הציבור ואין בו משום גרימת נזק כל שהוא לציבור ואו לכל גורם אחר שאינו צד לו. על-כן, סבורות המבקשות כי שומה על בית הדין לאשר את ההסכם.

1. לעניין מידת ההוכחה שחלה על המבקשות כדי לשכנע כי ההסכם נשוא בקשה זו הוא לטובת הכלל קובע עו"ד יגור בספרו דיני הגבלים עסקיים [הוצאת חושן למשפט, תל-אביב, תשנ"ז - 1997], 265 ["יגור, הגבלים עסקיים"] את הדברים הבאים:

"די במידת ההוכחה במשפטים אזרחיים בדרך כלל. דהיינו, אין צורך בשכנוע מעל לכל ספק סביר, אלא די במשקל יתר של הוכחות (Preponderance of Evidence) שהחסדר הנדון, על אף יסוד הכבילה שבו, הוא לטובת הכלל".

הנ"ל שהיו בהסכם בעבר

13. לאחר החתימה על התוספת השניה ועובר לחתימת המבקשות על התוספת השלישית, כלל ההסכם את ארבעת הכבילות המפורטות להלן.

13. 1 מחויבות המבקשות שלא להתחרות במיזם המשותף (סעיף 3א' להסכם) ולהעביר למיזם המשותף נציגויות וסוכנויות הפצה של יצרניות עמודי תאורה באירופה. יצוין, כי על פי ההסכם אין הגבלה כל שהיא על פקד פלדה מלהמשיך ולעסוק בייצור ועיבוד פלדה ומוצריה, וכן במתן שירותי גליון, הן לעצמה והן לאחרים, לרבות יצרנים אחרים של עמודי תאורה (סעיף 3 ג (1) להסכם). כמו כן, אין הגבלה על הנדסת חשמל להמשיך ולעסוק בייבוא, הרכבה ושיווק של גופי תאורה (סעיף 3 (ג) 2 להסכם). זאת ועוד, אין כל הגבלה על לב אופיר להמשיך ולעסוק בייבוא ובשיווק של חומרי חשמל (סעיף 3 ג (3) להסכם).

13. 2 זכות סירוב ראשונה לפקד פלדה במכירת תשומות פלדה למיזם המשותף (סעיף 19 א' להסכם).

13. 3 זכות סירוב ראשונה לפקד, במתן שירותי גליון למיזם המשותף (סעיף 19 ב' להסכם).

13. 4 על פי ההסכם רשאית הנדסת תאורה לשווק את מוצריה בכל דרך שתמצא לנכון, בכלל זה באמצעות לב אופיר, במחירים שייקבעו על פי קריטריונים שנקבעו על פי סוגי הלקוחות. עם זאת, נקבע בהסכם כי אין באמור כדי למנוע מהנדסת תאורה להעניק ללב אופיר הנחות מיוחדות מעת לעת המבוססות על רכישות בהיקף גדול (סעיף 20 ב' להסכם).

14. בתוספת השלישית להסכם ויתרה פקר פלדה על זכות הסירוב הראשונה שלה ושל פקר, בהתאמה, למכירת תשומות פלדה ולמתן שירותי גליון למיזם המשותף. כמו כן, ויתרה לב אופיר על הזכות החוזית שניתן היה להסיקה מסעיף 220 בנוגע להסכם להנחות המבוססות על רכישות בהיקף גדול (הנחות גודל). למען הזהירות יובהר כי אין באמור בכדי למנוע מהמיזם המשותף להעניק בתנאים מסחריים מקובלים הנחות גודל ללב אופיר.

דהיינו, הכבילה היחידה שנותרה עומדת בעינה על פי ההסכם נוגעת להתחייבות כל אחת מהמבקשות שלא להתחרות במיזם המשותף.

15. הכבילה של השותפים למיזם שלא להתחרות במיזם המשותף הינה חיונית להפעלת המיזם המשותף. הקמת המיזם המשותף כרוכה, מבחינת המבקשות, בסיכון כלכלי וכספי ניכר. זאת ועוד, המבקשות משקיעות מאמצים רבים, זמן ניהול וסכומי כסף ניכרים (מליוני דולרים) על מנת להקים את המיזם המשותף. מבחינה מסחרית, לא יעלה על הדעת, בהתחשב בהשקעות הרבות ובסיכון הכרוך בהקמת המיזם, כי מי מהמבקשות תתחרה בפעילות של המיזם המשותף. יתרה מכך, בענייננו קל לראות כי הכבילה לעניין אי-התחרות הינה מזערית במידת האפשר, ואינה עולה על הדרוש כדי להגן על פעילותו הכלכלית של המיזם המשותף. פקר פלדה רשאית להמשיך ולעסוק ביצור ועיבוד פלדה ובמתן שירותי גליון, הן לעצמה והן לאחרים, לרבות ליצרנים אחרים של עמודי תאורה; לב אופיר רשאית להמשיך ולעסוק ביבוא ובשיווק של חומרי חשמל; ראוי לציין בהקשר זה, כי שיעור פעילותן של השתיים בענף עמודי התאורה אינו עולה על אחוזים בודדים מסך כל פעילויותיהן (סעיף 9 לתצהיר איתן ליבנה, סעיף 4 לתצהיר ישראל אברבך). הנדסת חשמל אמנם לא תוכל להמשיך לעסוק ביצור עמודי תאורה, אולם אין בכך כל פסול, שכן על פי ההסכם כל פעילותה בתחום זה מועתקת למפעל החדש המוקם על ידי המיזם המשותף. יתר על כן, היא תוכל להמשיך ולעסוק ביבוא, הרכבה ושיווק של גופי תאורה (סעיף 3 להסכם). (וראה: יגור, הגבלים עסקיים, עמ' 224-223).

16. זאת ועוד, ניתן להניח כי גם לולא התחייבו המבקשות להימנע מלהתחרות במיזם המשותף, היתה חלה עליהן מחויבות דומה מכוח הוראות הדין. בע"א 415/88 החברה הכלכלית לאילת בע"מ נ' ברטון תכנון וייצור בע"מ פ"ד מג (4) 672, קבע בית המשפט העליון כי מכוח חובת "תום הלב" החוזית מחויבים צדדי מיזם משותף שלא להתחרות בו.

17. בתיק ה.ע. 465/96 דטה-קאר בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים (ההגבלים העסקיים), הוצאת ועד מחוז תל-אביב, כרך ג, עמ' 192). נדון, אגב אורחא, מצב בו צדדים למיזם משותף לא הגבילו עצמם באופן מפורש שלא להתחרות במיזם המשותף. בעניין זה ציין בית הדין כי "כעיקרון כל מיזם משותף שולל מהצדדים את החופש להתחרות בו, אף אם אין בהסכם ההקמה הגבלה מפורשת על התחרות". עניינו הראות כי באופן מעשי אין הבדל בין המצב נשוא ההסכם, בו הגבילו עצמן המבקשות מלהתחרות במיזם המשותף, לבין מצב היפותטי בו צדדים להסדר היו בוחרים לשתוק בסוגיה זו.

יצוין כי במקרה הנ"ל ניתן היה לטעון כי כבילה מהסוג האמור (שמקורה בדין) נכנסת לגדרו של הפטור המפורט בסעיף 3 (א) לחוק ההגבלים העסקיים, הקובע כי הסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין לא ייחשב כהסדר כובל.

18. אמנם, היה בכוחן של המבקשות לקבוע בהסכם, באופן מפורש, סעיף המתיר להן להתחרות במיזם המשותף, אולם, כאמור, לנוכח היקף ההשקעה הכספית הכרוכה בהקמת המיזם המשותף ולנוכח העתקת פעילות הייצור של הנדסת חשמל למיזם המשותף, לא היה זה נכון, כלכלית, מצד המבקשות, לקבוע הוראה כזו בהסכם. דהיינו, הכבילה היחידה הקיימת בהסכם דרושה לשם הבטחת פעילותו של המיזם המשותף. העדרה של כבילה כאמור עלול לסכן את קיומו של המיזם המשותף וככזו הכבילה הינה כבילה נלווית שהינה חיונית לשם הקמתו של המיזם המשותף. בפסק הדין בעניין הפטור, מתייחס כבוד המשנה לאב בית הדין לסוגיה זו ואומר (בעמ' 30) את הדברים הבאים:

”כך, למשל, התחייבויות של הורי המיזם שלא להתחרות במיזם, אכן נדרשות לעצם פעילותו של המיזם ועל כן הן נחשבות לכבילות נלוות:

“... In the context of concentrative joint ventures, non-competition clauses which bind the parents will generally be considered ancillary if they express the reality of the lasting withdrawal of the parents from the business in question’.”

(Van Basel & Bellis, Ibid, p. 481).”

יתר על-כן, וכפי שמציין המשנה לאב בית הדין בהמשך דבריו, קובעים המלומדים Van Basel & Bellis בספרם Competition Law of The European Community, (3rd Ed., 1994) וכן המלומדת Vallentine Korah בספרה An Introduction and Practice, Guide to EC Competition Law (Sweet & Maxwell 5th Ed.) כי אפילו מתן בלעדיות ברכישות ומכירות של חומרי גלם ושירותים בין המיזם המשותף והוריו, בתקופה הראשונה לפעילותו של המיזם, יחשבו ככבילות נלוות שהן חיוניות להפעלת המיזם ולהבטחת פעילותו.

המיזם המשותף אינו פוגע בתחרות

19. בפסק הדין מיום 11 בדצמבר 1997 ערך כבוד המשנה לאב בית הדין ניתוח מעמיק ומפורט לעניין שאלת פגיעתו האפשרית של המיזם המשותף בתחרות. פסק הדין בחן את הפגיעה בתחרות לאור לשונו של סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים הקובע כי על הממונה לשקול האם "ההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בעסקים". כפי שצוין לעיל, גם בנימוקיו לפטור וגם במהלך הדיון בערר 1/97 סבר הממונה כי ההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בענף תשומות הפלדה, בענף שירותי הגליון ובענף הייצור והשיווק של עמודי תאורה.

בפרק זה להלן נבחן את מידת הפגיעה בתחרות, אם בכלל, של המיזם המשותף, לאור השינויים שהוכנסו להסכם באמצעות התוספת השלישית ולאור השינויים המהותיים שחלו, כפי שיפורט להלן, בשווקים הרלוונטיים בשנתיים האחרונות.

20. לצורך בחינת הסכנה הצפויה לפגיעה בתחרות כתוצאה מקיום הסדר כובל, נהוג להבחין בין הסדר אופקי (אשר הצדדים לו עוסקים באותו מוצר או שירות, ונמצאים בשלב זהה בתהליך היצור או השיווק), לבין הסדר אנכי (אשר הצדדים לו הינם גורמים שונים בשרשרת היצור והשיווק). יצוין, כי בפסק הדין התייחס המשנה לאב בית הדין לסוגיה (עמ' 15 לפסק הדין) וקבע את הדברים הבאים: "... המיזם הנדון כאן הינו אמנם מיזם מהסוג של הסדר כובל אנכי, אך אין בו למעשה, אינטגרציה אנכית של תהליכי יצור. 'אנכיותו' של המיזם באה לידי ביטוי רק בכך שהוריו נמצאים במעלה ובמורד שרשרת הייצור של עמודי התאורה. אולם המיזם עצמו מצטמצם ליצור עמודי התאורה עצמם, ואין הוא משתרע על חוליות האחרות של שרשרת הייצור. חוליות אלה, הכוללות את יצור הפלדה, שירותי הגליון והשיווק, נותרו בתחום עיסוקם הבלעדי של הורי המיזם".

21. מקובל להניח, כי הסכנה הצפויה לתחרות משיתוף פעולה אנכי, קטנה יותר מזו הצפויה משיתוף פעולה אופקי. בהסדר אנכי, הסכנה העיקרית היא בלימת פעילותו של מתחרה נוסף על ידי מניעת תשומה חיונית או על ידי חסימת צינורות השיווק, או מניעת כניסתם של מתחרים חדשים לשוק (מ. מזרחי "מיזם משותף כהסדר כובל" משפטים כג (תשנ"ד) 213, 219 [מזרחי, הסדר כובל]). בענייננו, מדובר בשלוש חברות שאינן מתחרות: תחומי עיסוקן של הנדסת חשמל, פקר פלדה ולב אופיר אינם חופפים כי אם משלימים, ולפיכך אין בעצם התקשרות ביניהן כדי לאיים על קיומם של מתחרים אחרים בכל ענף וענף הקשור לשוק עמודי התאורה.

זאת ועוד: במיוחד כאשר מדובר בהסדר אנכי, יש לזכור כי מול הסכנות לתחרות, טמונה לעתים בשיתוף הפעולה העסקי תועלת למשק ולציבור בכללו. כך, הפגיעה בתחרות תהיה חמורה פחות - אם בכלל - כאשר הצדדים למיזם המשותף אינם פעילים מטבעם באותו שוק, ומטרת התארגנותם היא, למשל, צירוף והשלמת המשאבים הנדרשים, חלוקת הסיכונים בעת הכניסה לשוק או אפילו השגת תוצאה עסקית כלשהי שהצדדים למיזם המשותף לא היו יכולים להשיגה, אלמלא פעלו כגוף אחד (ראה יגור, הגבלים עסקיים, 220). הצדדים למיזם המשותף פועלים, כאמור, בשווקים שונים, והם החליטו להשקיע משאבים לא מבוטלים על מנת להכניס לשימוש בישראל את הטכנולוגיות החדישות שתאפשרנה יצור עמודים קוניים עגולים בארץ, יצור שחשוב במיוחד לאור החלטת מע"צ לעבור לשימוש בעמודים מסוג זה. ברי, כי מדובר במיזם שמצריך השקעת משאבים אדירים בנוסף לידע רב בתחום עמודי התאורה, ולאור הסיכון הכלכלי הגדול הטמון במיזם, עולה הצורך לחלק את הסיכונים בין מספר גורמים. אם תצלח דרכו של המיזם המשותף וכפי שיפורט בעניין זה בהרחבה בהמשך, יפיקו מכך תועלת הצרכנים הסופיים של עמודי התאורה בישראל, שלא יאלצו עוד להיות תלויים במוצרים מיובאים; וגם המשק כולו, על ידי כך שיקטן עודף היבוא במאזן התשלומים עקב התחרות בין המוצר הישראלי לזה המיובא.

22. יתרה מכך, הקשר המסחרי בין שלוש המבקשות קיים מזה שנים, ולא היה בו כדי לפגוע בתחרות ולהרתיע כניסתם של מתחרים חדשים, מחד, או למנוע התקשרויות של המבקשות עם צדדים שלישיים (להבדיל מהתקשרויות בינן לבין עצמן), ככל שהדבר היה כדאי מבחינה כלכלית, מאידך. להלן תאור הקשרים המסחריים בין המשיבות, בינן לבין עצמן:

22. 1. בתחום השיווק - לב אופיר שיווקה, מזה שנים, כ 85% - 70% מעמודי התאורה המיוצרים על ידי הנדסת חשמל. אולם, בגין שינויים שחלו בענף שיווק עמודי תאורה בארץ, קטן חלקה של לב אופיר בשיווק עמודי תאורה המיוצרים על ידי הנדסת חשמל וכיום משווקת לב אופיר 46% בלבד מתוצרתה של הנדסת חשמל (סעיף 6 לתצהיר ישראל אברבך). נתון זה כמו רבים אחרים שפורטו לעיל ושיפורטו להלן, מצביעים על העובדה כי השווקים בהם עוסקות המבקשות הינם שווקים דינמיים ותחרותיים, ובד בבד, כל אחת מהמבקשות שוקלת את שיקוליה ואת האינטרסים העסקיים שלה בבואה לפעול בשוק המטרה נשוא פעילותה.

22. 2. בתחום אספקת פלדה - אספקת חומרי הגלם להנדסת חשמל נעשית על ידי מספר ספקים. פקר פלדה מספקת להנדסת חשמל 20% מתשומות הפלדה שלה (סעיף 7 לתצהיר של יהודה טל).

22. 3. בתחום שירותי הגליון - בשנים האחרונות מספקת פקר להנדסת חשמל את מירב שירותי הגליון הדרושים לה (סעיף 7 לתצהיר יהודה טל).

23. עם הקמת המיזם המשותף לא תיפסק התחרות, ובקיומו של ההסכם בין המשיבות להקמת מיזם משותף לא יהיה כדי לשנות באופן משמעותי את המצב הקיים, אשר לא מנע ממתחרים בשוק לפתוח מפעלי גליון חדשים בארץ, כגון הקמתו של מפעל איסכור החדש ברמלה. זאת ועוד, גם אם יגרום המיזם המשותף למצב של פעילות מסחרית מוגברת בינו לבין כל אחד מהמבקשות, אין בכך כל פסול. המבקשות החליטו להסתכן ולהקים את המיזם המשותף בגין הסיכוי להרוויח ממנו בעתיד. אחד האמצעים באמצעותו יוכלו המבקשות להבטיח מהמיזם המשותף הוא על ידי אספקת תשומות למיזם ורכישת מוצרים ממנו. כאמור, כל עוד אין באמור לעיל בכדי ליצור פגיעה בתחרות לא אמורה להיות כל התנגשות בין התנהגות כאמור לבין הוראות הדין. אין מטרתו של חוק ההגבלים העסקיים למנוע מגופים במשק לקחת סיכונים מסחריים שקיים פוטנציאל של רווח בצידם. הגבלות מיותרות על הורי המיזם לסחור עם המיזם יגרמו לתוצאה אבסורדית בה הורי המיזם נושאים בסיכון הכלכלי שבהקמת המיזם, ואילו שאר המתחרים במשק ייהנו מפירות המיזם אם זה יצליח. התייחסות דומה לעניין קיימת גם במאמר של: Kattan, "Efficiency and the Rewards of Innovation," 61 Antitrust Law Journal 937 (1993) : Efficiency and Reward ("בעמ' 963:

"If free and open access is required, potential ventures may decide to avoid entering a joint venture, and incurring the risk that

membership in the venture entails, because they may be required to share the fruits of the joint venture with outsiders if the venture succeeds but will be required to bear the losses alone if the venture fails. This free rider effect creates a serious risk that some efficiency enhancing projects would be delayed or altogether deterred".

24. מאחר שכל צד למיזם המשותף ממשך להיות פעיל בתחום, נבחן להלן באופן מפורט יותר את שאלת הפגיעה האפשרית בתחרות בשני מישורים: המישור האנכי, בו תידון השאלה האם יוכל צד למיזם לנצל את מעמדו של המיזם בענף עמודי התאורה על מנת לפגוע בתחרות בתחום העיסוק העיקרי שלו, ומנגד, האם יוכל צד למיזם לנצל את מעמדו בשוק נשוא הפעילות שלו, על מנת לפגוע בתחרות בתחום עמודי התאורה; והמישור האופקי, בו תידון השאלה האם יוכל המיזם לנצל את מעמדו ומעמד הוריו בענף עמודי התאורה, כדי לפגוע בשיווק עמודי התאורה בארץ.

25. הפגיעה האפשרית בתחרות תבחן בעיקר על ידי בחינת יכולת המיזם המשותף לחסום שווקים למתחרים של הורי המיזם. בעניין זה חשוב להדגיש כי אין כל פגיעה בתחרות בעצם החלטתו של לקוח לקנות מספק פלוני ולא מאלמוני. בהעדר נסיבות המעוררות חשש לפגיעה בתחרות, חוק ההגבלים העסקיים לא יעניק לספק זכות למכור ללקוח המעדיף לקנות מספק אחר. זאת ועוד, כל רכישה של מוצר בשוק נתון מספק פלוני חוסמת את האפשרות של ספק אלמוני באותו שוק לספק את המוצרים נשוא הרכישה האמורה לרוכש. האמור נכון בין אם החסימה היא להזמנה אחת או בין אם היא מתייחסת לסדרה של הזמנות. חוק ההגבלים העסקיים לא יאסור או יתערב ב"חסימות" מהסוג דנן, אלא הוא עשוי לאסור על מצבים בהם ספק אחד יחסום חלק ניכר מהשוק בפני מתחרים שלו אם באופן פתאומי או אם לתקופה ארוכה. בעניינינו אנו, כפי שיפורט להלן, אין חשש ואפילו לא מועט, של פגיעה בתחרות על ידי חסימה שיגרום המיזם המשותף למתחרים של הורי המיזם בשוקי הגלון, הפלדה והשיווק.

26. זאת ועוד, הואיל ורוב הפסיקה מארה"ב המצוטטת בבקשה זו מקורה בדיני המיזוגים בארה"ב, זאת משום המאפיינים הדומים בין מיזוג חברות לבין מיזמים משותפים, חשוב לציין כי מבחינת האפשרות לפגיעה בתחרות, נהוג להתייחס, באופן כוללני, לצורת התארגנות בדמות מיזם משותף, כפחות פוגעת בתחרות מאשר צורות התארגנות בצורת מיזוג. על-כן, ניתן לקבוע, אמנם באופן כוללני, כי כל מה שנכון בנוגע למיזוג קרוב לודאי שהינו נכון על אחת כמה וכמה גם בנוגע למיזם משותף. ובעניין זה, קיימת התייחסות בעמ' 947 למאמר, Kattan, Efficiency and Reward:

"In many cases a joint venture will be indistinguishable from a merger, and it will be analyzed as such. In other cases, however, joint ventures may be seen as posing less of a threat to competition

than a merger involving the same parties. ... This more permissive approach is grounded in the belief that restrictions on the scope and duration of joint ventures tend to limit the anticompetitive effect of joint ventures vis-a'-vis mergers of the same firms. Unlike mergers, joint ventures may often maintain the participants' status as independent competitors outside the framework of the collaborative efforts."

דברים דומים מצוינים גם בהלכת, *United States v. Penn-Olin Chemical Co.*, 12 L ed 2d 775, (שם, בעמ' 785):

"Overall, the same considerations apply to joint ventures as to mergers, for in each instance we are but expounding a national policy enunciated by the Congress to preserve and promote a free competitive economy".

שוק עמודי התאורה

27. עמודי תאורה משמשים לתאורת כבישים ורחובות, אזורי תעשייה ומסחר, מחנות צבא, גדרות בטחון, רחבות לספורט וכו'. גובה העמודים המקובל בכבישים הבינעירוניים בישראל נע בין 8.5 ל- 12 מטר. על פי דרישת מע"צ, חייב גוף התאורה להיות בגובה 12 מטר. בצמתים ובמחלפים מותקנים גם עמודים בגובה 40 מטר. עמודי תאורה נחלקים לחמישה סוגים עיקריים על פי צורתם ועיצובם: עמודים קוניים בחתך מתומן או רב צלעות; עמודים קוניים בחתך עגול; עמודים עגולים - בעלי חתך אחיד ועמודים עגולים בעלי חתך מדורג. כיום מייצרים בארץ עמודים קוניים בעלי חתך מתומן או רב צלעי בלבד. לא ניתן לייצר בארץ עמודים קוניים בעלי חתך עגול בהעדר טכנולוגיה מתאימה. המפעל שאותו הקימו המבקשות יאפשר ייצור עמודים קוניים בעלי חתך עגול או מתומן מיחידה אחת באורך 12 מ' המצריכה ריתוך אורך אחד בלבד (סעיף 12 לתצהיר יהודה טל).

28. ענף ייצור עמודי תאורה הינו ענף תעשייתי, אשר לקוחותיו הסופיים הינם מגוונים. מפעלי ייצור עמודי תאורה משווקים את תוצרתם הן ללקוחות הסופיים והן ללקוחות הביניים. בשנים האחרונות פחתה חשיבותם של המשווקים של עמודי התאורה מאחר וחלק ניכר של המזמינים (דוגמת עיריות ורשויות מקומיות) החלו לרכוש עמודי תאורה היישר מהיצרנים ומהיבואנים באמצעות קבלני משנה (סעיף 8 לתצהיר ישראל אברבך). זאת ועוד, בשנים האחרונות חל גידול בהיקף יבוא עמודי תאורה לישראל, וזאת ממספר טעמים, ראשית, מדיניותה של מע"צ לשימוש בעמודים קוניים עגולים (בסוף שנת 1996 הודיעה מע"צ כי היא עוברת לשימוש בעמודים קוניים בעלי חתך עגול, וזאת משיקולים טכניים והנדסיים

ומהיבטים בטיחותיים) (סעיף 11 לתצהיר יהודה טל), גרמה ליבוא מוגבר של עמודים מסוג זה; שנית, שחיקת שער הדולר הוזילה את עלות היבוא; ושלישית, גדל ההיצע ליבוא עמודי תאורה ממדינות בהן עלות הייצור הינה זולה יחסית.

29. רמת התחרותיות בשוק עמודי התאורה הינה גבוהה מאוד, וזאת בהסתמך על העובדות הבאות: (1) קיים מספר רב של יצרנים ויבואנים של עמודי תאורה (חלקם עוסקים הן ביבוא והן בייצור). שמותיהם של לפחות שמונה עשר גופים המתחרים בהנדסת חשמל מפורטים בעמ' 22 ו- 23 לחוות הדעת (סעיף 9 לתצהיר יהודה טל וסעיף 9 לתצהיר ישראל אברבך); (2) תופעה של שחיקת מחירים בענף עמודי התאורה; (3) פשיטות רגל או יציאה יזומה מהענף של גופים לא יעילים; (4) כניסת יבואנים רבים לענף. היבוא יוצר חסם עליון למחיר אותו יכולים יצרני העמודים המקומיים לדרוש.

30. התגברות התחרותיות בשוק, הביאה לתהליך של ניסיון לביצוע אינטגרציות (מיזוגים או מיזמים) אנכיים ואופקיים בייצור ובשיווק על מנת לחסוך בעלויות. האינטגרציות העסקיות הנ"ל מצוינות בעמ' 24 לחוות הדעת, ותתוארנה כאן בקצרה: (1) קבוצת "אלקו" (באמצעות חברות "שטייניץ", "גולן" ו"יעד מגשימים"), כוללת קבלני חשמל ותשתיות בעלי צבר הזמנות מהותי, יצרני עמודי תאורה ויצרני פנסים. יצוין, כי בימים אלה מעבירה קבוצת "אלקו" את מפעל ייצור עמודי התאורה שלה לחצרי מפעל הגלון של חברת "איסכור" ברמלה (אחת העוררות בערר 1/97), על כל המשתמע מכך; (2) קבוצת "געש" העוסקת הן בייצור עמודי תאורה והן בייצור פנסי תאורה; (3) "י.א. עבודות חשמל" - קבלן עבודות חשמל השותף בעסקי יבוא ויצור עמודי תאורה; (4) אלמור עבודות חשמל (קבלנות חשמל וכן יצור עמודים) (סעיף 10 לתצהיר יהודה טל).

31. היקף שוק עמודי התאורה בשנים הבאות מוערך על פי חוות הדעת בכ- 37,000 עמודים לשנה. יחד עם זאת, יצוין כי היקף השוק בשנת 1997 מוערך בכ- 61,000 עמודים, זאת כתוצאה משורה של גורמים חד פעמיים המפורטת בעמ' 25 לחוות הדעת (סעיף 16 לתצהיר יהודה טל).

קיים קושי של ממש לקבוע מהו נתח השוק של כל אחד מהמתחרים בשוק יבוא עמודי תאורה לארץ. בעבר היתה פקר פלדה הספק העיקרי של שירותי גלון לעמודי תאורה והיא יכולה היתה להעריך לפי היקף הגלון שהתבצע אצלה את נתח השוק של כל אחת מהמתחרות. כיום פועלים בשוק הגלון מספר מגוונים גדולים אשר אין למבקשות גישה לנתונים המסחריים שלהם. בעמ' 29-26 לחוות הדעת מפורטות השיטות בהן ניסתה חוות הדעת לפלח את נתח השוק הרלוונטי. ממקבץ השיטות הנ"ל עולה כי נתח השוק של הנדסת חשמל בייצור עמודי תאורה מוערך כיום בעד 34% מהיקף השוק (כולל יבוא).

32. לעניין היקפי היבוא של עמודי תאורה על ידי לב אופיר. בעוד נתון זה לא היה בידי בית הדין הנכבד בפסק הדין בעניין הפטור, הרי, מתברר כעת כי בשנת 1997 יבאה לב אופיר 67 עמודי תאורה (סעיף 7 לתצהיר ישראל אברבך), דהיינו, היקף היבוא של לב אופיר הינו שולי ועומד על פחות משני פרומיל מהיקף השוק. מחיבור שני הנתונים הנ"ל גם יחד עולה כי לא קיים חשש לפגיעה בתחרות מההיבט האופקי. היות והחיבור בין לב אופיר להנדסת חשמל אינו משפיע על נתח השוק של הנדסת חשמל כלל ועיקר.

זאת ועוד, מכל האמור לעיל עולה כי עובר להפעלת המיזם המשותף, חלקן של הנדסת חשמל ולב אופיר בתחום ייצור ויבוא עמודי התאורה עומד על 34% מכלל השוק (סעיף 8 לתצהיר יהודה טל).

33.

אם בעת תכנון הקמת המיזם המשותף נראה היה כי ישנה סבירות שיהיה גידול בחלקו של המיזם בנתח השוק של עמודי התאורה, הרי, מאז ועד היום חלו מגמות, שצוינו כבר לעיל, המקחות את יתרונותיו של המיזם.

בשוק העמודים, למעט העמודים הקוניים העגולים (שכאמור אינם ניתנים לייצור כיום בארץ), המיזם אינו יוצר יתרונות מהותיים, והציפייה היא כי נתח השוק של המיזם בשוק זה יישאר ברמה של 34% (עמ' 36 לחוות הדעת). לעומת זאת, בשוק העמודים הקוניים העגולים המצב הוא שונה. קיים פער צפוי של 27% בין מחיר של עמוד קוני מיובא לבין מחיר הייצור המשוער של עמוד כזה בארץ (סעיף 14 לתצהיר יהודה טל). יש לצפות כי המיזם ינסה למכור את העמודים הקוניים במחיר נמוך יותר ממחיר שעולה לרכוש אותם מיבוא.

אף אם נצא מנקודת הנחה כי כל עוד לא יקום יצרן מתחרה למיזם או לא ימצא מקור ליבוא זול יותר, ובהתבסס על ההנחה כי התנהגות המתחרים היא רציונלית וכי מחיר העמודים שייצרו בארץ יהיה זול באופן משמעותי ממחיר עמודים מיובאים מחו"ל, הרי שהמיזם עשוי לייצר את כל העמודים הקוניים העגולים הנצרכים בשוק (דהיינו 5,200 עמודים בשנה המהווים כ- 14% מסך שוק העמודים) (סעיף 15 לתצהיר יהודה טל), הרי **במצב כזה, יגיע המיזם המשותף לנתח שוק מקסימלי של כ- 43% מסך שוק העמודים.**

34.

יצוין, כי עובר לשינויים שחלו בשוק ועל בסיס הנתונים שהוצגו לבית הדין הנכבד בערר 1/97, הגיע כבוד המשנה לאב בית הדין בפסק הדין בעניין הפטור למסקנה כי **"לאור כך, הערכת חלקו הצפוי של המיזם בשוק עמודי התאורה בסביבות 40% - 50%, נראית כהערכה זהירה"**.

עינו הרואות כי כל ההבדל בגידול שבין נתח השוק של הנדסת חשמל לבין נתח השוק של המיזם המשותף בתחום ייצור עמודי תאורה, יהיה כתוצאה מהחלפת ייצור מקומי ביבוא. כמו כן, השינויים בשוק עמודי התאורה הביאו לכך כי צפי הגידול בנתח השוק של המיזם המשותף קטן מהצפי שעמד אל מול עיני בית הדין בפסק הדין. זאת ועוד, בגין העובדה שענף עמודי התאורה חשוף באופן מלא לתחרות מחו"ל, לא יעלה בידי המיזם המשותף לגבות מחירים מופקעים או גבוהים בעבור עמודים קוניים, שכן היבוא מחו"ל יוצר חסם עליון למחיר. בהקשר זה עולה שאלה, מה השפעתו, להבדיל מחלקו, של המיזם המשותף ככלל, מחד, ושל הסעיף הכובל בהסכם מאידך, על שוק עמודי התאורה, דהיינו, מה היה קורה לולא היה מוקם המיזם המשותף או אושרה הכבילה שבהסכם.

אי אישור הקמת המיזם המשותף או ההסכם, אין בו בכדי להשפיע על התחרות בין יצרני עמודי התאורה בארץ, וכמו כן, אין בו בכדי להשפיע על מחיר עמודי התאורה לצרכנים של מוצרים אלה. ההיפך הוא הנכון. על מנת להיות בעמדה בה כל העמודים הקוניים ייוצרו על ידי המיזם המשותף, אזי יהיה צורך מתמיד למכור עמודים אלה במחיר נמוך יותר ממחירים כיום (דהיינו ממחיר היבוא של עמודים אלה). ניתן איפוא להניח כי הלקוחות הסופיים ייהנו מקיומו של המיזם המשותף היות שזה יצטרך למכור את העמודים הקוניים במחיר אטרקטיבי יותר ממחיר עמודים אלה שמקורם ביבוא. זאת ועוד, גם אם

המיום המשותף יפגע בנתח השוק של יבואני העמודים הקוניים העגולים, אין בכך פגיעה בתחרות, היות והפגיעה תנבע מייעול בייצור ולא מכבילות או הגבלות כלשהן הפוגעות בתחרות, ובכל מקרה הצרכן הסופי ירוויח מהייעול האמור.

ענף הגלון

35. ענף הגלון מורכב משני סוגי גלון (ראה בעמ' 9 לחוות הדעת): גלון כללי - טבילת המוצר באמבט אבץ; וגלון צינורות - טבילת הצינורות באמבט וביצוע פעולות נישוף. בעבר, בעיקר עד מחצית שנת 1995, היתה קיימת הפרדה בין שני סוגי הגלון. במפעלים שעסקו בגלון כללי לא היה קיים מתקן נישוף אשר היה מאפשר גלון צינורות, ואילו מפעלים שעסקו בגלון צינורות, לא היו מסוגלים מטעמים טכניים, לגלון מוצרים כלליים. יוצאת דופן היתה חברת פקר, אשר ברשותה היו שני מתקנים, מתקן לגלון כללי ומתקן לגלון צינורות. דהיינו, בעבר היתה הצדקה לחלק את שוק הגלון לשתי קבוצות נפרדות הואיל ותהליך הייצור הגדיר שתי קבוצות נפרדות.

36. התפתחות הטכנולוגיה העולמית וגידול ענף הגלון המקומי הביאו את הפעילים בענף ומתחרים חדשים להקים מתקני גלון דואליים - מתקני גלון המסוגלים לבצע הן גלון כללי והן גלון צינורות. בשלוש השנים האחרונות הוקמו שלושה מפעלים מסוג זה: איסכור גלון בע"מ, ידפז גלון בע"מ, וצינורות המזרח התיכון גלון בע"מ (סעיף 5 לתצהיר איתן ליבנה). לשלוש החברות הללו, יש להוסיף את פקר, אשר ברשותה, כאמור לעיל, הן מתקני גלון כללי והן מתקני גלון צינורות. קיבולת הייצור של ארבעת הגופים הללו מהווה למעלה מ- 85% מקיבולת הייצור של השוק (עמ' 10 לחוות הדעת).

37. דהיינו, התקדמות הטכנולוגיה הבינלאומית הפכה את תהליך הייצור לתהליך דואלי. יש להניח כי מפעלים נוספים שיקומו או מפעלים קיימים שיתחדשו יהיו גם הם מפעלים דואליים. על-כן, בבואנו לבחון את נתח השוק של כל המתחרים בשוק הגלון יש להתייחס לשוק הגלון בכללותו ואין להבדיל בין הגלון הכללי לגלון צינורות.

38. ביגור, הגבלים עסקיים - עמ' 95 אומר המתבר את הדברים הבאים:

"המבחן אשר אומץ הן בישראל והן בארה"ב לשם זיהוי של שוק המוצר הרלבנטי או השרות הרלבנטי הינו מבחן ה'חליפיות הסבירה' (The Reasonable Interchangeability). על פי מבחן זה, יש לכלול בשוק המוצר את כל אותם מוצרים חליפיים שהם בעלי דרגת חליפיות סבירה לאותו מוצר. מוצרים יחשבו לחליפיים כאשר מחיר האחד עומד ביחס הפוך לעקומת הביקוש של השני, כך שאם מחיר האחד עולה, יגדל הביקוש למוצר השני. לשם הדגמה אם הביקוש לקפה יעלה בעקבות עליה במחירי התה, הרי שתה וקפה הם מוצרים חליפיים."

זאת ועוד, בערר הגבלים עסקיים 2/94 תנובה - מרכז שיתופי לשיווק נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, ההגבלים העסקיים, הוצאת ועד מחוז תל-אביב, כרך ב' 159, 172 נאמר:

"ככלל, ניתן להגדיר את 'הענף' כקבוצת עסקים המתחרים ביניהם. אם בין שני עסקים שוררים יחסי תחרות הרי שהם נמנים עם אותו ענף. אם אין ביניהם יחסי תחרות הרי שאינם פועלים באותו ענף. המושגים 'תחרות' ו'ענף' הם איפוא מושגים שלובים".

במקרה דנן, עם ההתפתחות טכנולוגיית הגליון והמעבר לתהליכי ייצור דואליים, שוק הגליון הינו ענף אחד ואין יותר הצדקה להפריד בין גליון צינורות לגליון כללי. מפילו לא עולה הצורך לבצע בדיקה בנוגע למידת התחרות בין שני השירותים הללו הואיל ומדובר בשירות אחד - שירות הגליון. לסוגיה זו התייחס גם כבוד המשנה לאב בית הדין בפסק הדין בעניין הפטור בעמ' 25, באומרו את הדברים הבאים: "הגדרת השוק לעניין זה תקבע על-פי מבחן גמישות תחליפיות ההיצע, היינו, מה מידת התחליפיות, מבחינת היצור, בין גליון צינורות לגליון עמודי תאורה. לאור מבחן זה, ובהנחה שגליון צינורות מצריך שימוש בטכנולוגיות מיוחדות שאינן ניתנות ליישום בתחומים אחרים של תעשיית הגליון, ועל כך גם לא חלקו המשיבות, דומה כי קיימת הצדקה להפריד, לעניין הגדרת השוק, בין שוק גליון הצינורות לשוק הגליון הכללי".

המצב העובדתי שהיה קיים במועד אליו התייחס פסק הדין השתנה ועל כן במצב העניינים הנוכחי אין יותר הצדקה לבצע חלוקה בשוק הגליון. כפועל יוצא מן האמור, בבואנו לבחון את חלוקת השוק בתחום הגליון נתייחס לשוק הגליון בכלל.

חלקם המצרפי של "ידפז", "איסכור" ו"צינורות המזרח התיכון" מגיע ל- 55%-50 מסך כושר הייצור הענפי ואילו חלקה של פקר נאמד ב- 35%-30 מסך כושר הייצור הענפי. שאר כושר הייצור מרוכז בידי חברות קטנות יותר.

לעניין נתח השוק של פקר בפועל ובכוח הבדיקה הינה מורכבת יותר הואיל ובסוף שנת 1997 נוסף מתחרה גדול לשוק ("איסכור" הקימה ברמלה מפעל אולטרא מודרני), אזי נתח השוק הנ"ל של פקר בשוק הגליון מתבסס על ניתוח היסטורי אשר עתיד להשתנות בגין כניסתו של מתחרה חדש. נתח השוק של פקר בשנת 1997 הינו כ- 50% (הנטייה היא כלפי מטה ולא כלפי מעלה - סעיף 6 לתצהיר איתן ליבנה). חוות הדעת (בעמ' 14 שלה) מעריכה כי בשנת 1998 צפויה איסכור גליון לצמוח בעיקר על חשבון של חברות הפועלות כיום בענף הגליון. מנתונים ראשוניים של הרבעון הראשון בשנת 1998 עולה כי כבר בחודשים הראשונים לפעילות "איסכור" חלה ירידה בתחום נתח השוק של פקר. הצפי הינו כי עד לסוף שנת 1998 נתח השוק של פקר יצטמצם ל- 40%. בטווח הארוך (תוך שנתיים שלוש) מוערך כי יתרון הראשוניות של פקר ידעך (ראה עמ' 15 לחוות הדעת), החברות החדשות יצברו מוניטין וינצלו את הציוד המודרני שברשותן ויתרון הגיאוגרפי על מנת להגדיל את נתח השוק שלהן. לפיכך מוערך כי נתח השוק של פקר ירד לרמה של 35%-30 מהשוק, בהתאם לחלקה בכושר הייצור הענפי (סעיף 6 לתצהיר איתן ליבנה).

יצוין, כי עובר לשינויים שתוארו לעיל ועל פי הנתונים שהיו מונחים לפני כבוד המשנה לאב בית הדין בערר 1/97 הוא קיבל את עמדת הממונה (בעמ' 19 לפסק הדין כי "חלקה של פקר בשוק הגלון עומד על כ- 60%-55%". דהיינו, בניגוד למצב העובדתי לתקופה המתייחסת למתן פסק הדין, צפוי חלקה של פקר בשוק לרדת בכמעט 50%.

40. מהי השפעת המיזם המשותף על התחרות בשוק הגלון? שוק הגלון בארץ הינו שוק תחרותי (לעניין זה ראה עמ' 13 לחוות הדעת). פונקצית ההוצאות של מפעלי הגלון מאופיינת במרכיב גבוה של הוצאה קבועה. לפיכך, עודף כושר הייצור הקיים במשק עקב הקמת או חידוש שלושה מפעלים מתחרים במשך שלוש שנים, מונע מהמפעלים תעסוקה מלאה ובכך גורם להבלטת מרכיב העלות הקבועה, אשר אינו תלוי בהיקף הפעילות. האמור לעיל הינו מרשם בדוק להגברת התחרותיות. עוד בטרם כניסת "איסכור" לשוק חלה שחיקת מחירים של כ- 6% בשנתיים האחרונות, מאז כניסת "ידפז" לשוק.

זאת ועוד, יש לתת את הדעת לתמורה נוספת הקשורה לשוק הגלון (ראה לעניין זה עמ' 32 לחוות הדעת). התגברות התחרות בשוק עמודי התאורה יצרה לחץ על התחרות להתייעל ולחסוך בהוצאות השונות. אחת הדרכים לביצוע חסכון זה הינה על ידי העברת מפעל ייצור עמודי התאורה בסמוך למפעל הגלון. היתרונות שיצמחו מהעברה כזו, מתחלקים לשניים: מחד יתרונות מדידים - חיסכון בהובלה, העמסה ופריקה - חיסכון המוערך ב- 40 דולר ארה"ב לטון עמודים מייצג, ומאידך, יעילות אופטימלית, המאפשרת תכנון זמן עם פחות מגבלות המביא לייצור יעיל יותר, וכן, מניעת בלאי. הצמדת מפעל הייצור למפעל גלון, אינה רעיון בלעדי של המיזם המשותף. החברות "יעד מגשימים" ו"שטייניץ" (קבוצת אלקו), המחזיקות בנתח של 30% משוק ייצור עמודי התאורה, מעבירות בימים אלה את מפעליהן בסמוך למפעל הגלון של איסכור ברמלה.

לאחר המעבר נוצר פער של לפחות 13.5% בין עלות הגלון אצל ספק הגלון הסמוך ליצרן העמודים לבין ספק גלון אחר (ראה עמ' 33 לחוות הדעת). בהתחשב במתח הרווחים הנמוך בשוק הגלון עולה כי מעבר של מפעל עמודים לחצריו של מפעל גלון חוסם באופן מעשי מגוונים אחרים מלפעול עבור אותו יצרן עמודים. דהיינו נוצרת בשוק חסימה גיאוגרפית. אם הנדסת חשמל בחרה, במשך שנים, לגלון את מוצריה אצל פקר, אין כל סיבה הגיונית שהמיזם המשותף לא ימשיך לבצע את גלון מוצריו אצל פקר ובהנחה כי אותם שירותי גלון יוענקו לו במחיר נמוך בכמה עשרות דולרים לטון פלדה. כפי שהדבר נכון בענייננו אנו, הוא גם נכון בעניין גלון מוצריה של קבוצת "אלקו" במפעלה של "איסכור" ברמלה. אי אישור הפעלת המיזם המשותף, או קביעת תנאים בקשר לאישורו, יגרמו למצב לא צודק בו המבקשות, שהחליטו להקים את המפעל ליצור עמודי תאורה של המיזם המשותף בסמוך למפעל גלון קיים והציגו בפני הממונה ובפני בית הדין את ההסדר שביניהם, יוצאים פגועים לעומת מפעל ליצור עמודים אחר (אלקו) אשר מעתיק את פעילותו בסמוך למפעל הגלון החדש של איסכור.

41. בהתחשב בהיקף הגלון של הנדסת חשמל כיום, אזי החסימה בשוק הגלון מתבטאת בכ- 3% (עמ' 34 לחוות הדעת). היה וחלקה של הנדסת חשמל בשוק ייצור עמודי התאורה יעלה מ- 34% ל- 43% (בגין ייצור כל העמודים הקוויים העגולים כתחליף לייבוא) אזי החסימה בשוק הגלון תתבטא בעתיד בכ- 4%.

יצוין, כי על בסיס הנתונים שעמדו בפני בית הדין הנכבד בערר 1/97 הגיע כבוד המשנה לאב בית הדין בפסק הדין בעניין הפטור למסקנה כי "חלקה הנוכחי של הנדסת חשמל בשוק הגלון הכללי עומד על 5% ... אשר לחלקו הצפוי בשוק של המיזם המשותף ... וחלקו בשוק הגלון על כ- 7%-6%".

42.

בבואנו לבחון את הנתון האמור אנו סבורים שיש לתת את הדעת לשני מרכיבים חשובים. הראשון, כפי שהוסבר לעיל בקצרה (וכפי שמוסבר בהרחבה ובנימוק רב בעמ' 33-34 לחוות הדעת) אין החסימה הניל נובעת מכבילות מסוימות שנטלו על עצמן המבקשות, או מהעובדה כי המבקשות הינן בעלי מניות במיזם המשותף, אלא מהעובדה כי הקמת המפעל בסמוך למפעל הגלון של פקר יוצרת חסימה גיאוגרפית. תיאורטית, אילו העתיקה הנדסת חשמל את פעילות הייצור שלה לערד התוצאה שהיתה נגרמת היתה זהה לזו שנגרמת בגין הקמת מפעל המיזם המשותף בערד. שנית, יש להתייחס לעובדה כי הנדסת חשמל מגלוונת כיום באמצעות פקר בלבד (סעיף 7 לתצהיר איתן ליבנה וסעיף 7 לתצהיר יהודה טל). המיזם אינו מביא להרחבת תיק הלקוחות של פקר או משנה את בחירת המגלון של הנדסת חשמל, אלא הינו בבחינת המשך המצב הקיים. לפיכך, גידול בנתח השוק של פקר ייתכן, רק במידה והמיזם המשותף יגדיל את נתח השוק שלו ביחס לנתח השוק של הנדסת חשמל. מן האמור לעיל עולה כי להקמת המיזם המשותף על ידי המבקשות לא תהיה השפעה על חלקה של פקר בשוק הגלון. ומעבר לכל, גם חסם כאמור לא יפגע בתחרות, יתר החברות המספקות שירותי גלון לא תסולקנה מהשוק, ולא תיפגע יכולת התחרות בדרך אחרת.

43.

האם עשויה פקר לנצל את מעמדה בענף הגלון על מנת לפגוע בתחרות בענף של ייצור עמודי תאורה? על פי סעיף 3 ג (1) להסכם, רשאית פקר להמשיך ולספק שירותי גלון ליצרנים אחרים של עמודי תאורה, אולם מה יקרה אם היא לא תסכים לעשות כן, או אם היא תדרוש מחיר מופקע בעבור שירותים אלה? דומה כי בהתחשב ברמת התחרות הגבוהה בשוק הגלון ובהתחשב בעובדה כי כושר הייצור במשק עולה על הדרישה לשירותי גלון, לא תהיה בעיה כל שהיא לכל יצרן למצוא לו מגלון חליפי. אולם לעצם העניין יודגש כי פקר מגלוונת כיום על בסיס מסחרי גם ליצרני עמודי תאורה אחרים (סעיף 8 לתצהיר איתן ליבנה).

44.

בנוסף לאמור לעיל, נרחיב בפרק זה בעניין נושא מדידת היקף החסימה והשפעתה על התחרות. הדברים האמורים להלן נכונים למתרחש בשוק הגלון, אולם יפים וטובים הם גם בנוגע לשאר השווקים המשלימים. למרות האמור לעיל בדבר חסימה של 3%-4% בשוק הגלון, סבורות המבקשות כי בבוא בית הדין הנכבד לבחון את השפעת המיזם המשותף על היקף החסימה בשוק נתון, עליו לבדוק את תוספת החסימה שנגרמת בשוק הנתון ביחס למצב החסימה שהיה קיים עובר להפעלת המיזם, ולייחס למיזם החדש רק את אחוז החסימה הנוסף. ולעניינינו אנו, בהתחשב בכך שהיקף הגלון הנוכחי של הנדסת חשמל אצל פקר יוצר חסימה של 3% בשוק הגלון, ובהתחשב כי בעתיד צפוי היקף הגלון של המיזם המשותף להגיע ל 4%, אזי היקף החסימה המקסימלי שיכול ליצור המיזם המשותף עומד על 1% בלבד.

ניתן למצוא סימוכין לאמור לעיל גם בפסיקה האמריקאית. ב- **United States v. Hammermill**

Paper Co. 429 F. Supp. 1271 נאמר: בעמ' 1282.

"Also, in this case, Hammermill already had a substantial pre-existing supply position with WNU and Carter Rice. The evidence was that this relationship was likely to continue. Prior to the acquisitions, Hammermill accounted for 40% to 50% of WNU's total purchase and 10% to 15% of Carter Rice's. Thus, the market share represented by Hammermill's previous supply to WNU and Carter Rice is not subject to foreclosure."

Albertta Gas Chemicals v. E.I. Du Pont De Nemours 826 F. 2d 1235 (3rd בעניין ועוד, זאת ועוד, נאמר בעמ' 1245: Cir. 1987)

"The amount of foreclosure is cut in half when one considers that in 1980 Du Pont sold Conco 46% of it's methanol consumption. In reality, the merger foreclosed less than 1% of the market."

למרות שמהמבקשות סבורות כי גם חסם של 3%-4% בשוק הגלון אינו משמעותי הואיל ואינו פוגע בתחרות, נכונים הדברים, ככל כפליים בהנחה שמדובר בחסימה של 1%. זאת ועוד, בהתייחס לאפשרות של פגיעה בתחרות בשוק הגלון גופא, יש להתייחס לעובדה כי בשלוש השנים האחרונות הוקמו או חודשו שלושה מפעלי גלון דואליים וניתן לצפות כי מתחרים קיימים בשוק יסבו את מפעליהם הקיימים למפעלים דואליים. על כך עמד גם בית המשפט בארה"ב בעניין United States Of America v. Colombia Steel Company (עמ' 528):

"... the potential competition from producers of presently non-competitive articles, as well as the possibility that acquired facilities may be used in the future for the production of new articles in competition with others may be taken into consideration in weighing the effect of any acquisition of assets on restraint of trade".

שוק הפלדה

45. מכיוון שפקר פלדה ויתרה על זכות הסירוב הראשונה שלה במכירת תשומות פלדה למיזם המשותף, לא צריכה להיות פגיעה כל שהיא בתחרות בשוק הפלדה בגין הקמת המיזם המשותף. למרות האמור לעיל,

נצא מהנחה שהמיזם המשותף ירכוש את כל תשומות הפלדה שלו מפקר פלדה. גם במקרה כזה לא צפויה להיווצר פגיעה בתחרות הואיל והיקף תצרוכת הפלדה של המיזם מהווה כחצי אחוז משוק הפלדה בארץ (לא כולל ברזל לבניה). בהתחשב באמור לעיל ובהתחשב בעובדה כי פקר פלדה אינה מהווה גורם דומיננטי בשוק הפלדה (חלקה של פקר פלדה בשוק הפלדה אינו עולה על 25%), אין חשש כי המיזם המשותף עלול לפגוע בדרך כלל שהיא בתחרות בשוק זה (ראה עמ' 39 לחוות הדעת). זאת ועוד, בהתחשב בעובדה כי יצרנים של עמודי תאורה רוכשים מפקר פלדה פחות מ- 2% מסך כל מכירות הפלדה של פקר פלדה (סעיף 9 לתצהיר איתן ליבנה), מובן כי חסימת פחות מ- 2% (במקרה הקיצוני ביותר) לא יכולה לפגוע בתחרות בשוק הפלדה. אם תתקבל גרסת המבקשות כי יש לחשב את אחוז החסימה בשוק מסוים רק בנוגע לחסימה הנוספת הנוצרת בגין הקמת המיזם, מעבר למערכת היחסים ששררה בין הצדדים עובר להקמת המיזם, דומה כי הפעלת המיזם תגרום לחסם השואף ל 0% בשוק הפלדה. יתר התברות המספקות פלדה לא תסולקנה מהשוק, ולא תפגע יכולת התחרות שלהן בדרך אחרת.

נשאלת השאלה האם עשויה פקר פלדה לנצל את מעמדה בענף הפלדה על מנת לפגוע בתחרות בענף ייצור עמודי תאורה? דהיינו, למרות שפקר פלדה עמדה בסעיף 3 ג (1) להסכם על זכותה למכור פלדה גם ליצרני עמודי תאורה אחרים בשוק, מה יקרה אם היא תחליט פתאום, מכל סיבה שהיא, שלא למכור פלדה לגורמים אלה. מובן כי ספקים אחרים בשוק הפלדה ישמחו למכור את מוצריהם ללקוחות אלה. האמור נכון גם במצב בו תחליט פקר פלדה למכור ליצרנים אחרים של עמודי תאורה את הפלדה שלה במחירים מופקעים.

שיווק עמודי תאורה

46. כפי שצוין לעיל בפרק העוסק בייצור עמודי תאורה, בשנים האחרונות פחתה חשיבותם של המשווקים של עמודי התאורה מאחר והמזמינים השונים (ובהם עיריות ורשויות מקומיות) החלו לרכוש עמודי תאורה הישר מהיצרנים ומהיבואנים (ראה לענין זה עמ' 29 לחוות הדעת, סעיף 8 לתצהיר ישראל אברבך). ניתן לראות מגמה זו גם בפעילותן של הנדסת חשמל כיצרנית ולב אופיר כמשווקת. חשוב לציין כבר בפתיח כי נושא שיווק עמודי תאורה מהווה כ 5% - 4% מכלל הפעילות הכללית של לב אופיר. היקף המכירות של לב אופיר בתחום העמודים בשנת 1997 עמד על כ- 11,300 עמודים אשר 95% מתוכם נרכשו מהנדסת חשמל. נתח השוק של לב אופיר בתחום שיווק עמודי תאורה בשנת 1997 נאמד בכ- 18.5% בלבד מכלל היקף שוק השיווק של עמודי תאורה (סעיף 5 לתצהיר ישראל אברבך). יצוין, כי על פי הנתונים שהיו בפני המשנה לאב בית הדין בערר 1/97 הוא קבע בפסק הדין בעניין הפטור כי "חלקה של לב אופיר בשיווק עמודי תאורה עומד על כ- 50%...". בשנת 1995 שיווקה לב אופיר 85% מתוצרתה של הנדסת חשמל, ואילו כיום משווקת לב אופיר 46% בלבד מתוצרתה של הנדסת חשמל (סעיף 6 לתצהיר ישראל אברבך). זאת ועוד, בשנים האחרונות חל גידול בהיקף יבוא עמודי תאורה לישראל. כאמור לעיל בפרק הדין בשוק עמודי התאורה, התחרותיות בשוק עמודי התאורה הינה גבוהה מאוד (קיימים לפחות שמונה עשר מתחרים בשוק). התגברות התחרותיות בשוק, הביאה לתהליך של ניסיון לביצוע מיזוגים או מיזמים אנכיים ואופקיים בייצור ובשיווק על מנת לחסוך בעלויות. האינטגרציות העסקיות הנ"ל מצוינות בעמ' 24 לחוות הדעת ותוארו לעיל.

47. הירידה בהיקפי הסחר בין הנדסת חשמל לבין לב אופיר מוכיחה כי שיקולים כלכליים עומדים נגד ענייהם של כל המבקשות. זאת ועוד, כאמור בתוספת השלישית להסכם בין המבקשות, ויתרה לב אופיר על זכותה לקבל מהמיזם המשותף הנחות גודל המבוססות על רכישות בהיקף גדול ובעניין זה ינהגו בה כפי שינהגו במשוקים אחרים. החשש כאילו המיזם ייתן ללב אופיר הנחות גדולות על מנת שזו תשלוט בשוק אינו קיים. ראשית, שוק שיווק העמודים לא יאפשר ביצוע פעולות מאין אלה היות ורמת התחרותיות בו הינה גבוהה ביותר. השוק חשוף ליבוא והאפשרות לתמרן במחירי העמודים אינה גבוהה כלל ועיקר. שנית, עינינו הרואות כי השוק עובר שינוי, גובר והולך, על פיו קטנה לאין ערוך חשיבותם של משווקי העמודים. רבות מהעסקאות המסחריות בתחום זה מתבצעות בין היצרנים לבין הלקוחות הסופיים. האמור נכון כיום בנוגע להנדסת חשמל, ואין כל סיבה שלא יהא נכון גם מחר בנוגע למיזם המשותף. שלישית, מטרת המבקשות במיזם המשותף הינה להרוויח. המבקשות פועלות גם כיום כשנגד עיניהן שיקולי רווחיות וכדאיות כלכלית, ולראיה הירידה בהיקף המסחר בין לב אופיר להנדסת חשמל. חלקה של לב אופיר במיזם המשותף הינו כ- 25% והחשש כאילו המיזם המשותף ימכור את העמודים ללב אופיר במחיר נמוך יותר מהמחיר אותו ישלמו משווקים אחרים אינו ראלי, הואיל ופעולה שכזאת תגרום לירידה ברווחיות המיזם המשותף, דבר שיביא לירידה ברווחיות כל אחת מהמבקשות.

יתרונות המיזם המשותף

48. כפי שיפורט להלן בפרק זה, אישור ההסכם בנוגע להקמת מפעל העמודים ואישור הקמת מפעל העמודים בערד הינם לטובת הציבור. השיקולים לטובת הציבור אשר ישקלו במסגרת החלטת בית הדין האם לאשר את ההסדר הכובל קבועים בסעיף 10 לחוק ההגבלים העסקיים. יצוין כי סעיף זה אינו מהווה רשימה סגורה. בפרק זה נתייחס לתתי הסעיפים הרלוונטיים, לענייננו אנו, בסעיף 10 לחוק ההגבלים העסקיים וכן נסיף התייחסויות לנושאים שאינם מפורטים בסעיף.

ייעול הייצור והשיווק של נכסים או שירותים, הבטחת איכותם או הורדת מחיריהם לצרכן

סעיף קטן זה מונה שלוש חלופות: (1) ייעול הייצור והשיווק; (2) הבטחת איכות; (3) הורדת מחירים לצרכן. בעניין דנן, דומה כי המיזם המשותף עומד בכל תנאי סעיף זה. הקמת המפעל תגרום לייעול בולט של ייצור עמודי תאורה בארץ. לעניין זה יצוין במאמר מוסגר כי מעבר לחיסכון שיגרם למשיבות בגין ייעול הייצור, יש בייעול זה כדי להיטיב עם המשק בכללותו, היות והמשק מקצה פחות משאבים ליצור עמודי תאורה ביחס למשאבים שהוא משקיע על מנת לייצר עמודים אלה כיום. כפי שצוין לעיל, קיימים שלושה סוגים של עמודים קוניים (העמודים שעל מנת ליצורם נוצר המיזם): עמודים קוניים בעלי חתך מתומן, עמודים קוניים בעלי חתך רב צלעי, ועמודים קוניים בעלי חתך עגול. הטכנולוגיה הקיימת במשק כיום אינה מאפשרת ייצור של עמודים קוניים בעלי חתך עגול כלל, וזאת חרף הדרישה לעמודים מסוג זה (סעיף 12 לתצהיר יהודה טל). לגבי שני הסוגים האחרים, תהליך ייצורם דורש כיום הרכבה של שבעה מקטעים, שכן לא ניתן לייצר עמודים באורך של שנים עשר מטרים בטכנולוגיה הקיימת בארץ.

הטכנולוגיה החדשה שתיושם על ידי המיזם המשותף תאפשר ייצור של כל אחד משלושת הסוגים הנ"ל כיחידה אחת באורך של שנים עשר מטר. בכך יחסכו שישה ריתוכים, שכן יידרש ריתוך אורך אחד בלבד מקום שכיום נדרשים חמישה ריתוכי אורך ושני ריתוכי רוחב. המשמעות המעשית של שיפור טכנולוגי זה הינה קיצור משכו של הליך הייצור בכ- 75% (סעיף 13 לתצהיר יהודה טל).

זאת ועוד, בנוגע לעמודים שיגולוונו בפקר קיים ייעול בייצור וחיסכון במשאבים למשק בעצם העברת המפעל בסמוך למפעל הגליון של פקר בערד. קירבה בין שני המפעלים יש בה בכדי להשפיע על ייעול הייצור במספר היבטים שונים: ראשית, נוצר חסכון בעלויות הובלה בין המפעל המייצר לבין המפעל המגלוון. חסכון זה מוערך ב- 40 דולר ארה"ב לטון עמודים. שנית, נוצר חיסכון בעלויות שנגרמות כתוצאה מן הבלאי הנגרם לעמודים בעת העברתם. כל פריקה והעמסה כרוכה, מטבע הדברים, בנוק לתוצרת המועברת. נזק זה ימנע כליל בשל העובדה שמדובר במפעלים צמודים, שכן העמודים יועברו מפס הייצור ישירות אל אגן הגליון. מובן שזנז זה משפיע לא רק במישור הכלכלי כי אם גם במישור הבטיחותי; ככל שזמן השינוע של העמודים יהיה קצר יותר כך יקטן הנזק שעלול להיגרם לעמודים. שלישית, הקרבה הבין מפעלית תאפשר תכנון יעיל יותר של ייצור העמודים הואיל ויוסרו האילוצים הקשורים בהובלת העמודים.

תהליך הייצור שעתיד להתבצע במפעל יש בו כדי לתרום מבחינה איכותית למוצר (ראה סעיף 22 לפטור). ייצור המוצר כמקשה אחת, במקום ייצור מחלקים, תורם לעמידות המוצר מבחינה בטיחותית, יש בו להאריך את חיי המוצר, והוא תורם למוצר גם מבחינה אסתטית, שכן תהליך הגליון, הפוגע במוצר מבחינה חיצונית, בולט פחות ככל שמספר הריתוכים קטן. לא בכדי קבעה מע"צ כתקן בטיחותי חדש את סוג העמודים שאותו עתיד המיזם לייצר (סעיף 25 לפטור).

ייצור העמודים הקוניים בעלי חתך עגול על ידי המיזם המשותף צפוי לגרום להוזלת מחירי העמודים הללו לצרכן הסופי בארץ (ראה לעניין זה עמ' 7 לחוות הדעת). היות והשוק חשוף כיום לתחרות בתחום יבוא העמודים הקוניים בעלי החתך העגול, שומה על המיזם המשותף להציע את העמודים הנ"ל במחירים אטרקטיביים יותר לצרכן הסופי על מנת שזה יעדיף להשתמש במוצר החדש במקום זה המיובא מחו"ל. הפער הצפוי בין עלות יבוא מחו"ל של עמוד קוני (סכום המוערך על פי חוות הדעת בכ- 700 ש"ח) לבין עלות ייצור מקומית משוערת של עמוד כאמור (כ- 508 ש"ח) (סעיף 14 לתצהיר יהודה טל), אפסר, וקרוב לודאי אף יחייב את המיזם המשותף למכור את העמודים המיוצרים בארץ במחיר נמוך יותר מזה המיובא מחו"ל. מההנחה האמורה יצאו נשכרים הצרכנים בישראל (סעיף 18 לתצהיר יהודה טל).

50. הבטחת היצע מספיק של נכסים או שירותים לציבור

כאמור, כיום לא ניתן לייצר עמודים קוניים עגולים בארץ. על-כן, התלות בהשגת עמודים אלה היא חיצונית. יבוא העמודים תלוי בגורמים שאינם בשליטת המדינה. במצבים קיצוניים ומסיבות שכלל אינן תלויות בשוק המקומי (מלחמה, אמברגו וכו'), עלול יבוא העמודים להיפסק או שיגרמו לו שיבושים כבדים.

רק ייצורם של העמודים הקוניים העגולים בארץ יוכל להבטיח היצע קבוע ובהיקפים הנדרשים (סעיף 18 לתצהיר יהודה טל).

51. מניעת פגיעה חמורה בענף חשוב למשק המדינה

ענף ייצור עמודי התאורה הוא ענף חשוב למשק המדינה. רק התרת קיום המיזם המשותף תאפשר את יצור המוצרים הנ"ל בארץ ללא תלות ביבוא (סעיף 18 לתצהיר יהודה טל). לתלות ביבוא שורה של חסרונות (היבוא יקר באופן משמעותי מן היצור המקומי ולא תמיד ניתן להבטיח את קיומו). בהתחשב בעובדה כי עמודים קוניים עגולים הינו סוג העמודים היחיד המאושר לשימוש על ידי מע"צ (סעיף 11 לתצהיר יהודה טל), קיימת חשיבות רבה, גם מנקודת ראותה של המדינה, כי יקום בארץ מפעל המסוגל לייצר עמודים מהסוג הנזכר.

האמור לעיל מקבל משנה תוקף בהתחשב בעובדה שעמודי תאורה אינם מוצר מותרות, אלא, הם משמשים ככלי בטיחותי וחיוני בכל הקשור בהארת הכבישים במדינה; גורם מכריע במלחמה בתאונות הדרכים.

52. שמירה על המשך קיום מפעלים כמקור תעסוקה באיזור שבו עלולה להיווצר אבטלה ממשית כתוצאה מסגירתם של מפעלים או מצמצום הייצור בהם

זוהי אחת הנקודות החשובות ביותר בתרומתו של המיזם למשק בכלל ולדרום הארץ בפרט. שיעור האבטלה בערד, על פי נתוני שרות התעסוקה המצ"ב כנספח יד' לבקשה זו, נע בין 9.19% עד ל- 7.30% בחודשים דצמבר 1997 עד יוני 1998. לשם השוואה יצוין כי הממוצע הארצי של האבטלה בחודש יוני 1998 עמד על 5.3%. בעידן בו מצב האבטלה הולך וגובר ובעיקר באזורי הפריפריה בארץ, קיימת חשיבות עליונה לעודד יצירת מקומות עבודה חדשים או לחילופין לשמור על מקומות עבודה קיימים. במיזם המשותף קיימים שני האלמנטים האמורים.

על מפעל הגלון של פקר בערד, בו הועסקו בעבר 130 עובדים ומועסקים כיום כ- 80 עובדים, מרחפת סכנת סגירה זה זמן. הצורך לפטר חלק מעובדי מפעל הגלון נבע עקב ירידת הדרישה לשירותי גלון בפריפריה וכן עקב הצורך להתייעל בגין הגברת התחרות בשוק הגלון בארץ. לולא ידעה פקר כי עתיד להיות מוקם מפעל ליצור עמודים בסמוך למפעל הגלון שלה בערד, היא הייתה נאלצת לסגור את מפעל הגלון ולפטר את כל עובדיו (סעיף 10 לתצהיר איתן ליבנה).

לפיכך, אם לא יתאפשר קיום המיזם, סגירת המפעל של פקר בערד היא למעשה ודאית. המפעל אינו יכול להתחרות במפעלי הגלון הממוקמים במרכז הארץ בכלל ובפרט לא במפעלים שבסמוך אליהם ממוקם מפעל ליצור עמודים.

בנוסף לאמור לעיל, חשוב לזכור בהקשר זה כי הקמת המיזם על ידי כל אחד מהצדדים לבדו אינה אפשרית. ההשקעה הכרוכה בהקמת מפעל כאמור הינה אדירה. רק קיומו של המיזם המשותף, בהשקעה משותפת מצד כל יוזמיו, תאפשר את הקמת המפעל החדש.

בנוסף, חשוב לזכור, כי המפגש לא רק ישמר מקומות עבודה קיימים, אלא אף ייצור מקומות עבודה חדשים. הואיל וכל העמודים הקוניים העגולים מיובאים כיום אזי אין ספק כי ייצור העמודים הקוניים העגולים באמצעות המיזם המשותף יגרום ליצירת מקומות תעסוקה חדשים במשק בכלל ובעיר ערד וסביבתה בפרט. דהיינו המיזם החדש ייצור מקומות עבודה חדשים יש מאין (עמ' 42 לחוות הדעת) (סעיף 4 לתצהיר יהודה טל, סעיף 10 לתצהיר איתן ליבנה).

אמנם יצירת מקומות עבודה חדשים אינה חלק מלשון סעיף 10 (6) לחוק ההגבלים העסקיים, שכן הוא מדבר על "המשך קיום" מפעלים, אולם סעיף 10 אינו בבחינת רשימה סגורה, ואין חולק כי יצירת מקומות תעסוקה חדשים חשוב לפחות, אם לא יותר, משימור מקומות עבודה קיימים.

53. שיפור מאזן התשלומים של המדינה על ידי צמצום היבוא או הוזלתו או על ידי הגדלת היצוא וכדאיותו

כפי שהוסבר לעיל, כיום לא מיוצרים בארץ עמודי תאורה קוניים עגולים כלל. מאידך, תקני מע"צ דורשים כיום עמודים מסוג זה בלבד. לכן, ברור מאליו שיצור עמודים אלה בארץ (ותמחור אטרקטיבי שלהם ביחס לעמודים מיובאים), ייתר כליל את הצורך ביבוא שלהם (ראה לעניין זה עמ' 41 לחוות הדעת). עלות היבוא של עמוד גולמי באורך של 10.8 מטר הינו 700 ש"ח. עלות עמוד זהה המיוצר בארץ הינו 508 ש"ח (סעיף 14 לתצהיר יהודה טל). הפער במחיר הינו 192 ש"ח לעמוד (פער של 27% ממחיר היבוא). החסכון למשק הישראלי נובע הן מפער המחירים (192 ש"ח לעמוד) והן מהערך המוסף לחומר הגלם בייצור העמוד הגולמי המוערך ב- 90 ש"ח לעמוד (הערך המוסף כולל שכר עבודה ישיר ועקיף בייצור העמוד). על-כן, סך החיסכון לעמוד הינו 282 ש"ח. דהיינו, סך החסכון השנתי למשק נאמד בכ- 1,400,000 ש"ח (לפי מכפלת סכום החיסכון לעמוד (282) במספר העמודים (5,200)).

בנוסף, ייצור העמודים בארץ יאפשר, באופן עקרוני, אף יצוא שלהם לחו"ל. משמע, לא רק ימנע יבוא ויחסכו כספים למשק, אלא אף יפתח ענף ייצוא חדש שאינו קיים כיום, דבר שיכניס למשק כסף זר חיוני, וייצר בהמשך גם מקומות עבודה חדשים (סעיף 18 לתצהיר יהודה טל).

54. שימוש בטכנולוגיה חדשה

השימוש בטכנולוגיית הייצור החדשה יצעיד את תעשיית עמודי התאורה בארץ צעד אחד קדימה. מטבע הדברים, כל התקדמות היא בסיס וזרז להתקדמות טכנולוגיות נוספות. חשיפת השוק לטכנולוגיות ייצור חדשות יש בה בכדי לתרום למשק ולקדם אותו. אי מתן אפשרות פעולה למיזם המשותף משמעה מניעת השימוש בטכנולוגיה החדשה במשק הישראלי, על כל המשתמע מכך (סעיף 17 לתצהיר יהודה טל).

55. בזבוז משאבים לריק

המבקשות ערות להלכה שנקבעה בתיק ה"ע 445 אי.סי.אס נ' הממונה על ההגבלים העסקיים (ההגבלים העסקיים, הוצאת ועד מחוז תל אביב, כרך א', 298), לפיה העובדה שניתן היתר זמני (או בענייננו, אישור

להקים את המפעל החדש) אינה עילה לביצוע פעולות שיחייבו את מקבל ההיתר לטווח ארוך, מתוך ההנחה שההיתר ייחפך לקבוע.

עם זאת, חשוב לציין כי בהקמת המיזם המשותף כבר הושקעו משאבים רבים הן מבחינה כלכלית והן מבחינת הקצאת זמן ניהול שיכול היה להיות מתועל לנושאים אחרים (סעיף 5 לתצהיר יהודה טל). אם יוחלט שלא לאשר את הפעלת המיזם המשותף מסיבה כל שהיא, ירדו לטימיון כל הכספים שהושקעו על ידי הצדדים למיזם. האובדן אינו רק של הצדדים למיזם, זהו אבדן למשק כולו, שכן הצדדים למיזם לא יוכלו להשקיע כספים אלה באפיקי פיתוח חלופיים. זאת ועוד, יגרם למבקשות, ולהנדסת תאורה בפרט, נזק בגין כל ההתחייבויות החוזיות ארוכות הטווח שהן לקחו על עצמן בקשר למיזם המשותף (בניית ושכירת המפעל, רכישת מכונות מחו"ל וכו').

סיכום

56. עריכת מאזן הרווח וההפסד הצומח לציבור מהפעלתו של מפעל המיזם המשותף בערד מביאה למסקנה כי אין באישור ההסדר בכדי לגרום נזק לציבור או לחלק ממנו, ובד בבד, התועלת הצפויה לציבור מאישור ההסדר רבה היא.

בחתימתם על התוספת השלישית להסכם ויתרו המבקשות על כל הכבילות המשפטית שהיו בהסכם, למעט ההתחייבות שלא להתחרות במיזם המשותף. כבילה זו הינה מזערית במידת האפשר, ואינה עולה, כלל ועיקר, על הדרוש כדי להגן על פעילותו הכלכלית של המיזם. משויתרה פקר על זכות הסירוב הראשונה במכירת תשומות פלדה למיזם המשותף וכן על זכות הסירוב הראשונה למתן שירותי גליון למיזם, ומשויתרה לב אופיר על זכותה לקבלת הנחות גודל מיוחדות, ניטל העוקץ המגביל או הכובל, אם בכלל היה קיים, בהסדר הכובל. מהטעם הזה בלבד שומה על בית הדין לאשר את ההסדר הכובל בלא להתנות את אישורו בתנאים.

57. למרות האמור לעיל, למען הזהירות ועל מנת לשלול את האפשרות כי אישור הפעלת המיזם המשותף עלול לגרום נזק לציבור או לחלק ממנו, בדקנו לעיל האם יש בהפעלת המיזם המשותף משום פגיעה בתחרות, דהיינו, האם יוכלו המבקשות לנצל את מעמדן של המיזם המשותף בשוק עמודי התאורה, על מנת לפגוע בתחרות בשוקי הגליון, הפלדה ושיווק העמודים, והאם יוכלו המבקשות לנצל את מעמדן בענפים נשוא פעולתם העיקרי על מנת לפגוע בתחרות של ייצור עמודי תאורה, והאם יש בהיבטים האופקיים של המיזם, היינו, איחוד פעולת הייצור של הנדסת החשמל עם פעילות היבוא של לב-אופיר בכדי לפגוע בתחרות בענף עמודי התאורה. התשובה לכל השאלות הללו הינה שלילית. אין במיזם המשותף בכדי לפגוע בענף עמודי התאורה, הפלדה, הגליון ושיווק עמודי התאורה ודומה כי אין במיזם המשותף בכדי להגביל את התחרות כלל ועיקר.

58. הדומיננטיות של המבקשות, בשוק נשוא הפעילות העיקרית שלהן ירד בצורה משמעותית בשנים האחרונות. בעוד שבשוק העמודים נקבע בערר 1/97 כי חלקו הצפוי של המיזם בשוק עמודי התאורה היא לפחות 40%-50%, הרי עתה צפוי נתח השוק של המקסימלי של המיזם להגיע ל-43%. אם יגדל חלקו של

המיזם המשותף בשוק עמודי התאורה יהיה זה כתוצאה ישירה של ייעול ויבוא טכנולוגיה חדשה. חוק ההגבלים העסקיים אינו אוסר על גידול נתח שוק שהוא תוצאה של ייעול. בעוד שבערר 1/97 נקבע כי חלקה של פקר בשוק הגליון עומד על כ-60%-50% הרי מוערך כי בשנים הקרובות ירד נתח השוק של פקר לרמה של 35%-30%. בעוד שבערר 1/97 חלקה של לב-אופיר בשיווק עמודי התאורה עמד על כ-50% הרי בשנת 1997 נאמד חלקה בכ-18.5% בלבד. זאת ועוד, אין כבילות בהסכם המחייבות את המיזם המשותף למכור את מוצריו רק למבקשות או לקנות מהמבקשות את התשומות שלהן, והפעילות העסקית שתתרחש בעתיד בין המבקשות, הורי המיזם, לבין המיזם, תהייה תולדה של הכרות מסחרית בת שנים רבות והמשך ישיר של יחסים אלה, ואין בכך, מבחינת חוק ההגבלים העסקיים כל פסול.

59. אחוזי החסימה הנוספת, שתיגרם בכל אחד מהשווקים המשניים הם מזעריים ואין בהם בכדי לפגוע בתחרות. בשוק הגליון מדובר בחסימה של 1%, בשוק הפלדה מדובר בחסימה השואפת ל-0% ובשוק שיווק עמודי התאורה, בהנחה כי פלח השוק של לב אופיר לא יעלה, ישאף אחוז החסימה ל-0% גם כן. גם אם לא תתקבל עמדתנו כי יש למדוד רק את החסימה הנוספת אזי היקפי הפעילות המשותפת בין המבקשות לבין המיזם המשותף אין בהם כדי לפגוע בתחרות בשווקים אלה, והם אינם תולדה של כבילה כל שהיא, אלא של הכרות בת שנים ויחסי מסחר שהוכיחו את עצמם ככדאיים לצדדים. כאמור, לא כל חסימה פוגעת בתחרות בשוק נתון וזהו המצב במקרה דנן. אין כל חשש כי המיזם המשותף יפגע בתחרות בשוק הפלדה הגליון והשיווק ומאידך אין כל חשש כי המבקשות ינצלו את מעמדן בשווקים הנ"ל בכדי לפגוע בתחרות בשוק עמודי התאורה.

60. מכיוון שאין במיזם המשותף בכדי ליצור פגיעה בתחרות, אין בו בעצם בכדי לגרום נזק לציבור או לחלק ממנו. לעומת זאת, יתרונותיו של המיזם רבים הם, המבקשות לוקחות על עצמן סיכון כלכלי והשקעה ניכרת על מנת להקים מפעל עמודים שכמוהו אין בנמצא כיום בארץ. מפעל זה יפעל באמצעות טכנולוגיה חדשה. המיזם המשותף ייעל את הייצור של עמודי תאורה, יבטיח את איכות עמודי התאורה וצפוי להוריד את מחירי העמודים לצרכן הסופי. המיזם המשותף יבטיח כי מדינת ישראל לא תהא תלויה ביבוא עמודים קוניים עגולים מחו"ל. המיזם המשותף ישמור על קיום מפעל הגליון של פקר באזור שבו עלולה להיווצר אבטלה ממשית נוספת כתוצאה מסגירתו. זאת ועוד, המפעל יקלוט עובדים חדשים ויתרום להקטנת האבטלה בערד ובסביבותיה. המיזם המשותף ישפר את מאזן התשלומים של מדינת ישראל ויצמצם או יבטל כליל את התלות ביבוא עמודי תאורה קוניים עגולים לארץ. הקמת המיזם הינה פעולה מבורכת שתביא לפיתוח התעשייה בארץ על כל המשתמע מכך. אין במיזם זה בכדי לפגוע בתחרות. שומה על בית הדין לעודד פעולות מעין או לפחות לא לפגוע בהם. על כן, יש לאשר את הקמת המיזם המשותף בלי להתנות תנאים כלשהם על פעילותו.

ד"ר יורם דנציגר, ע"ד
אלכס יוסופוף, עו"ד
דנציגר קלגסבלד ושות', עו"ד
ב"כ המבקשות

היום 23 ביולי, 1998